

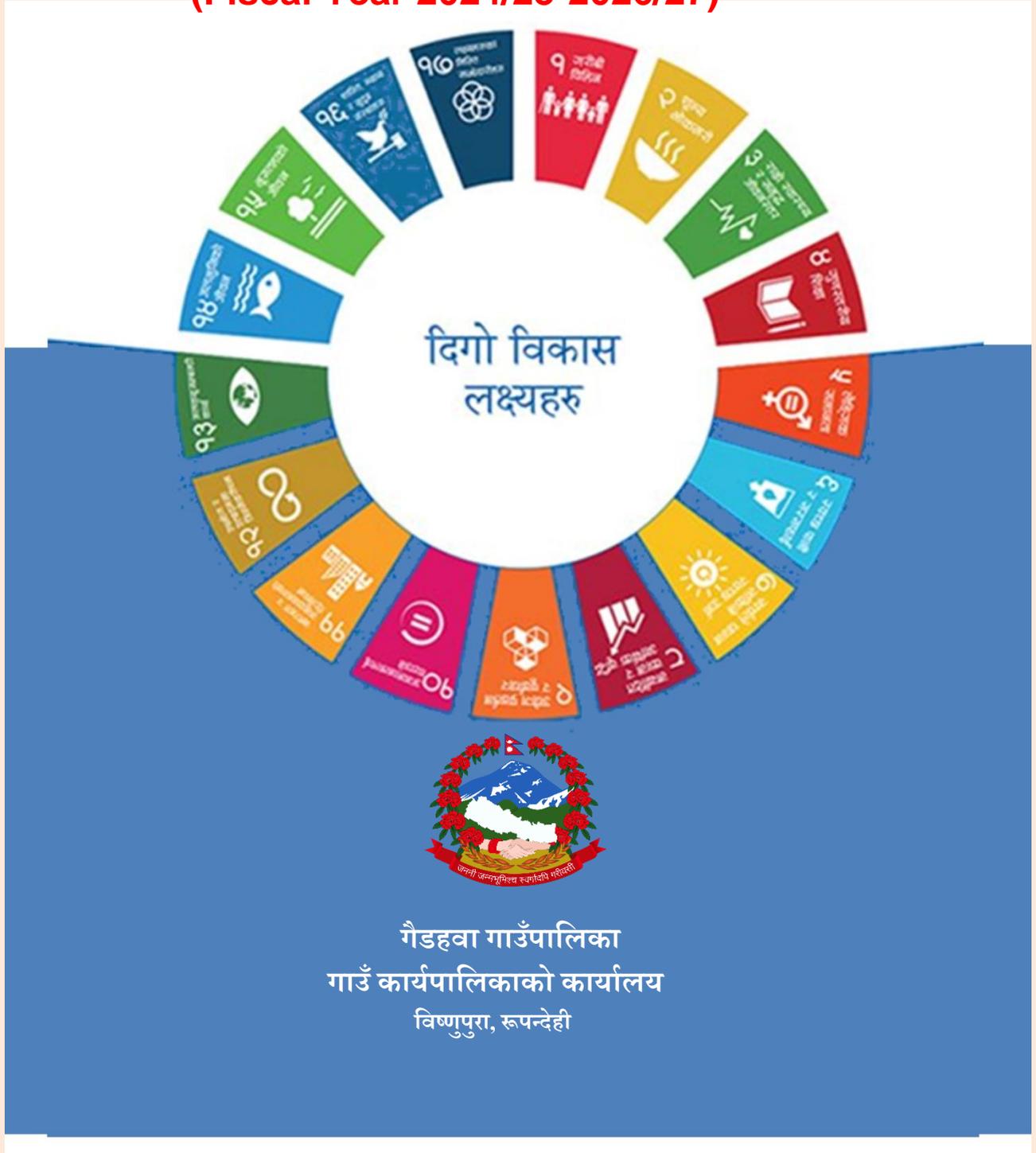
गैडहवा गाउँपालिका

गैडहवा गाउँपालिका मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व. ०८१/८२-२०८३/८४)

(Medium Term Expenditure Framework)

(Fiscal Year 2024/25-2026/27)

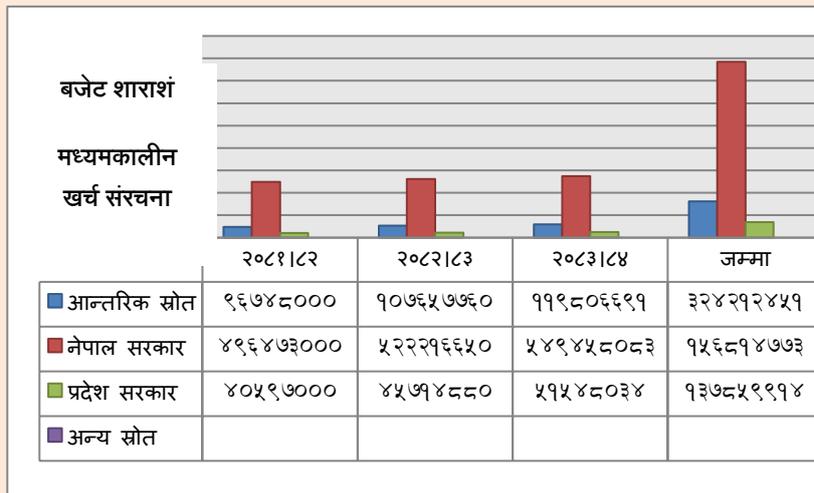
गैडहवा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

विष्णुपुरा, रूपन्देही

गैडहवा गाउँपालिका मध्यमकालीन खर्च संरचना (Medium Term Expenditure Framework)

२०८१

गैडहवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विष्णुपुरा, रूपन्देही
लुम्बिनी प्रदेश (नेपाल)

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व. २०८१।८२ देखि २०८३।८४)

गैडहवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विष्णुपुरा, रुपन्देही

“सम्बुद्ध गैडहवा, सम्पन्न जनता”
गैडहवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विष्णुपुरा, रुपन्देही
लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

मन्तव्य

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन-२०७४ ले स्थानीय सरकारले सार्वजनिक खर्चको विवरण प्रस्तुत गर्दा तीन आर्थिक वर्षको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना समेत तर्जुमा गर्ने व्यवस्था गरेको छ। गैडहवा गाउँपालिकाको वित्तीय अवस्थाको प्रक्षेपण गरि आर्थिक वर्षको कार्यक्रम र खर्चको प्रक्षेपण आय श्रोतको आधारमा पहिलो आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोंच, लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा रणनीतिक आधारमा गैडहवा गाउँपालिकाको यस मध्यमकालीन खर्च संरचना २०८१/०८२ -२०८३/०८४ तयार गरिएको छ। यस मध्यमकालीन खर्च संरचना आगामी तीन वर्षको प्रक्षेपण र कार्यक्रमको औचित्य, आवश्यकता तथा माग र क्षमताको अनुमानको आधारमा गरिएको छ। गैडहवा गाउँपालिकाको नागरिकको आवश्यकतालाई विशेष प्राथमिकता दिई सोही आधारमा आवधिक योजनाको आधारसंग सम्बन्धित कार्यक्रमहरूलाई यस मध्यमकालीन खर्च संरचनामा प्राथमिकता दिईएको छ।

स्थानीय तहको दोश्रो निर्वाचन पश्चात निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूबाट दोस्रो वर्षको समेत वार्षिक नीति, योजना, कार्यक्रम र बजेट सफलतापूर्वक कार्यान्वयन गरि तेस्रो वर्षको गाउँ विकास योजना पनि गाउँसभा बाट स्वीकृत भई कार्यान्वयनको चरणमा आएको छ र यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट नगरबासीको हितमा कार्य गर्ने हाम्रो प्रतिवद्धता कायम नै रहिआएको छ। यसै सन्दर्भमा चालु आव २०८१/०८२ को आधारमा हामीले तयार गरेको यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाको पनि सफल कार्यान्वयन र यसको परिणाम सुनिश्चित गर्नु पर्ने हाम्रो दायित्व रहेको छ। यस मध्यमकालीन खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य, आवश्यकताको पुष्ट्याईलाई योजना कार्यान्वयनको माध्यम बाट यसको प्रतिफल र उपलब्धी हासिल गर्न हामी सबैको साथ र सहयोग आवश्यक हुनेछ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाले कार्यक्रमको आवश्यकता र प्राथमिकीकरण सहित श्रोतको समेत सुनिश्चितता गरेको हुनाले प्रस्तावित कार्यक्रम तथा आयोजनाको सफल कार्यान्वयन हुने कुरामा म आशावादी रहेको छु भने यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीमा प्रत्यक्ष रूपमा खटने परामर्शदाताहरू र यस कार्यमा सहयोग गर्ने सबैमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

सुरेन्द्र पौड्याल

अध्यक्ष

Website: www.gaidahawamun.gov.np Email: gaidahawagaupalika@gmail.com

“सम्बृद्ध गैडहवा, सम्पन्न जनता”
गैडहवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विष्णुपुरा, रुपन्देही
लुठिबनी प्रदेश, नेपाल

मन्तव्य

सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको एक औजारका रूपमा यस मध्यकालीन खर्च संरचनाले उपलब्ध साधन र श्रोतको आंकलन गर्ने र त्यसलाई योजनाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँड गर्ने हुनाले मध्यकालीन खर्च संरचना पक्कै पनि हाम्रो लागि फलदायी हुनेछ भन्ने आशा गरेको छु। यस अन्तर्गत राजश्व बाँडफाँड, आन्तरिक आय तथा अनुदान समेतको आँकलन गरि तीन वर्षको समष्टिगत आर्थिक खाका निर्धारण गरि सोको आधारमा कार्यक्रम र आयोजनाको प्राथमिकीकरण तथा श्रोतको सुनिश्चितता समेत गरि तयार गरिएको यस मध्यकालीन खर्च संरचनाको कार्यान्वयनबाट पालिकाको पहिलो आवधिक योजना र यस चालु आर्थिक वर्षको वार्षिक विकास योजना बीच तादम्यता कायम भई पालिका भित्रको विकास निर्माणको प्रयासमा प्रभावकारिता बढने कुरामा विश्वास लिएको छु।

नागरिकको प्रत्यक्ष सर्म्पर्क, समन्वय र अपनत्व रहने स्थानीय सरकारको रूपमा यस गैडहवा गाउँपालिकाले शासन, विकास र सेवा प्रतिको आफ्नो जिम्मेवारीहरू प्रभावकारी एवं पारदर्शी रूपमा संचालन गर्ने कुरामा ठोस विश्वास लिएको छु। यस चालु आर्थिक वर्षको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमले परिलक्षित गरेको हाम्रो प्राथमिकताहरू लाई यस तीन वर्षे मध्यकालीन खर्च संरचनाको कार्यान्वयनबाट हासिल गर्न सकिने छ भन्ने आशा पनि गर्दछु। जसका कारण हाम्रो सपनाको रूपमा रहेको “सम्बृद्ध गैडहवा, सम्पन्न जनता” भन्ने नारा लाई सार्थक गर्न सहयोग गर्नेछ। अन्तमा, यस मध्यकालीन खर्च संरचनाको तयारीमा साथ र सहयोग गर्ने तथा प्रत्यक्ष रूपमा लाग्ने सबैमा सप्रेम धन्यवाद दिन चाहन्छु।

माधुरी जैसवाल

उपाध्यक्ष

Website: www.gaidahawamun.gov.np Email: gaidahawagaupalika@gmail.com

“सम्बुद्ध गैडहवा, सम्पन्न जनता”
गैडहवा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विष्णुपुरा, रुपन्देही
लुठिबनी प्रदेश, नेपाल

मन्तव्य

नेपालको संविधान बमोजिम तीन तहको सरकारको व्यवस्था संगै स्थानीय तहको संचालनका लागि बनेका ऐन, नियम, कानून बमोजिम स्थानीय सरकारको संचालनको लागि बजेट तर्जुमा कार्यविधि २०७४ बमोजिम स्थानीय सरकारको रूपमा यस गैडहवा गाउँपालिकाले योजना छनौटको चरण र प्रक्रिया पुरा गरि यस चालु आव २०८१/०८२ का लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम गाउँ विकास योजना स्वीकृत भई कार्यान्वयनको चरणमा पुगेको छ भने अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ ले व्यवस्था गरे बमोजिम यसै आर्थिक वर्षबाट कार्यान्वयन गर्ने गरि तीन आर्थिक वर्षको मध्यमकालीन खर्च संरचना पनि तयार गरिएको छ ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाले उपलब्ध श्रोत र साधनको आँकलन गर्ने र उपलब्ध श्रोत साधन लाई योजनाको प्राथमिकता अनुसारको क्षेत्रमा तीन आर्थिक वर्षको लागि बाँडफाँड गर्ने गर्दछ । यस अन्तर्गत आन्तरिक आय र अनुदानको अनुमान गरि समष्टिगत आर्थिक खाका तयार गरि यसको आधारमा क्षेत्रगत प्राथमिकता अनुरूप विषयगत नीति र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको छ । यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा चक्रीय हिसावले प्रत्येक वर्षका आधारमा तीन आर्थिक वर्षको बजेट आँकलनका साथै विकासको आवश्यकता, योजना कार्यान्वयनको अवस्था तथा श्रोतको सुनिश्चितता गर्ने गरिन्छ । अतः पालिकाको यस आवको वार्षिक गाउँ विकास योजनाको सफल कार्यान्वयनका साथै तयार गरिएको यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाको पनि प्रभावकारीताका लागि सम्पूर्णमा हार्दिक अनुरोध गर्दै यसको तयारीमा सहयोग पुर्याउनु हुने सबैमा आभार प्रकट गर्दछु ।

श्रीप्रसाद गौतम
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

Website: www.gaidahawamun.gov.np Email: gaidahawagaupalika@gmail.com

विषय सूची

विषय सूची	पाना नं.
परिच्छेद १: परिचय	८
पृष्ठभूमि	८
मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा	९
मध्यमकालीन खर्च संरचनाको उद्देश्य	१०
मध्यमकालीन खर्च संरचनाको कानूनी तथा संस्थागत व्यवस्था	११
कानूनी व्यवस्था	११
संस्थागत व्यवस्था	१२
तर्जुमा प्रक्रिया	१४
परिच्छेद २: मध्यमकालीन खर्च संरचना	१८
पृष्ठभूमि	१८
चूनाति तथा अवसर	१८
सोच, उद्देश्य, रणनीति	१९
मध्यमकालीन आर्थिक खाका	२०
मध्यमकालीन नतिजा खाँका	२०
मध्यमकालीन बजेट खाका	२४
परिच्छेद ३ : स्थानीय मध्यमकालीन खर्च संरचना	२७
बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट	२७
रणनीतिक स्तम्भको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण	२८
प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण	३०
दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण	३०
लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण	३२
जलवायु संकेतको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण	३३
परिच्छेद ४ : आर्थिक क्षेत्र	३५
४.१ कृषि	३५
४.२ पशु विकास	३८
४.३ उद्योग, व्यापार तथा रोजगार	४२

४.४ पर्यटन तथा संस्कृति	४५
४.५ सहकारी र वित्तीय सेवा	४८
परिच्छेद ५ : सामाजिक क्षेत्र	५१
५.१ शिक्षा	५१
५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण	५४
५.३ खानेपानी तथा सरसफाई	५७
५.४ महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग (लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण)	५९
परिच्छेद ६ : पूर्वाधार क्षेत्र	६५
६.१ बस्ती विकास, आवास तथा भवन	६५
६.३ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा	७०
६.४ विज्ञान, सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि	७३
परिच्छेद ७ : वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र	७६
७.१ वन, पार्क, हरियाली, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण	७६
७.२ वातावरण तथा फाहोरमैला व्यवस्थापन	७८
७.३ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलता	८१
परिच्छेद ८ : संस्थागत विकास र सुशासन क्षेत्र	८४
८.१ संगठन तथा सेवा प्रवाह	८४
अनूसूचीहरू	८७

परिच्छेद १: परिचय

पृष्ठभूमि

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन-२०७४ ले स्थानीय सरकारले सार्वजनिक खर्चको विवरण प्रस्तुत गर्दा तीन आर्थिक वर्षको प्रक्षेपण सहितको मध्यकालीन खर्च संरचना समेत तर्जुमा गर्ने व्यवस्था गरेको छ । गैडहवा गाउँपालिकाको वित्तीय अवस्थाको प्रक्षेपण गरि आर्थिक वर्षको कार्यक्रम र खर्चको प्रक्षेपण आय श्रोतको आधारमा पहिलो आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, नीति तथा रणनीतिक आधारमा गैडहवा गाउँपालिकाको यस मध्यकालीन खर्च संरचना २०८१/०८२ -२०८३/०८४ तयार गरिएको छ । यस मध्यकालीन खर्च संरचनामा आगामी तीन वर्षको प्रक्षेपण र कार्यक्रमको औचित्य, आवश्यकता तथा माग र क्षमताको अनुमानको आधारमा गरिएको छ । कार्यक्रममा गैडहवा गाउँपालिकाको नागरिकको आवश्यकतालाई विशेष प्राथमिकता दिई सोही आधारमा कार्यक्रमहरू छनौट गरिएको छ । साथै आवधिक योजनाको आधार संग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू लाई प्राथमिकता दिईएको छ ।

मध्यकालीन खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजनाको उद्देश्य तथा सोको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्टयाउन आवश्यकताको पुष्ट्याईलाई समेटनु पर्ने प्रस्तावित योजना कार्यान्वयन हुने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिका दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुनसक्ने प्रतिफल र उपलब्धी समेत राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । यसका साथै कार्यक्रमका लागि आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण र सो खर्चको कुन कुन श्रोत बाट के कति व्यहोर्ने र खर्च गरिएको रकम बाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल तथा उपलब्धीको प्रक्षेपण गरिएको हुनुपर्ने प्रावधान रहेको छ । साथै प्रस्तावित योजना र कार्यक्रमहरूको मध्यकालीन अवधीको खर्च रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्च संगको तालमेल संचालन गरिएका योजना र गत आवमा छुट्टाईएको खर्च अनुसारको उपलब्धी हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण आदि निर्धारण ढाँचामा नगरकार्यपालिका समक्ष प्रस्तुत गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । गैडहवा गाउँपालिकाले आफ्नो आवधिक योजनामा राखेका लक्ष्य र नीति कार्यान्वयनका साथै राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक लक्ष्यहरू र दिगो विकास लक्ष्यहरू हासिल गर्ने सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय प्रतिवद्धता पुरा गर्नका लागि सार्वजनिक खर्चको प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन पनि पूर्वशर्त भित्र पर्दछ ।

स्थानीय तहको आर्थिक कार्यविधि ऐनमा आगामी ३ आर्थिक वर्षको आम्दानी र खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने र यस्तो खर्च संरचना बनाउँदा आवधिक योजना लाई मार्गदर्शनका रूपमा लिनुपर्ने र मध्यकालीन खर्च संरचनामा प्रस्तावित योजना वा कार्यक्रमको क्रियाकलापगत विवरण, प्रत्येक क्रियाकलापका प्रतिफल समेत खुलाई प्रत्येक योजना वा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने हुन्छ । साथै सरकारी खर्चलाई समग्र आकार मानी कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका आधारमा बजेट छुट्टयाउने र बजेट खर्चको उपलब्धी, खर्चको पारदर्शिता,

कार्यान्वयनको जिम्मेवारी बहन गर्ने निकायको जवाफदेहिता र सार्वजनिक खर्चमा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुपर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा

सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको एक औजारका रूपमा यस मध्यकालीन खर्च संरचनाले उपलब्ध साधन र श्रोतको आँकलन गर्ने र त्यसलाई योजनाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँड गर्ने गर्दछ । यस अन्तर्गत राजश्व, आन्तरिक ऋण, सरकारी अनुदान, वैदेशिक अनुदान र ऋण समेतको आँकलन गरि समष्टिगत आर्थिक खाका निर्धारण गरिन्छ । यसरी निर्धारण गरिएको श्रोत भित्र रहेर स्थानीय तहहरूले नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा लाग्ने खर्च रकमको अनुमान गरिन्छ । सम्बन्धित सबै पक्षहरू संग छलफल गरि तीन आर्थिक वर्षको बजेट खाका तयार गरिन्छ । दीर्घकालीन सोच, आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बीच तादात्म्यता र सामन्जस्यता कायम गर्न मध्यकालीन खर्च संरचना महत्वपूर्ण औजारको रूपमा रहेको छ । यसले विकास योजनाको लक्षित नतिजा हासिल गर्न श्रोत साधनको न्यायोचित वितरण र उचित परिचालन, पारदर्शि र मितव्ययी खर्च प्रणाली, पूर्वाधार निर्माण तथा सेवाको गुणस्तर तथा प्रभावकारिता, वित्तीय अनुशासन जस्ता पक्षमा सुधार ल्याउन मद्दत गर्दछ । यसको सकारात्मक असर र सार्वजनिक वित्त क्षेत्रमा मात्र नभई आर्थिक तथा वित्तीय स्थायित्वमा समेत पर्दछ ।

मध्यकालीन खर्च संरचनाले सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको औजारको रूपमा उपलब्ध श्रोत साधनको आँकलन गर्ने र उपलब्ध श्रोत साधन लाई योजनाको प्राथमिकता अनुसारको क्षेत्रमा तीन आर्थिक वर्षको लागि बाँडफाँड गर्दछ । यस अन्तर्गत आन्तरिक आय र बाह्य आयको अनुमान गरि समष्टिगत आर्थिक खाका तयार गर्दछ । यसको आधारमा क्षेत्रगत प्राथमिकता अनुरूप विषयगत निकायहरूको नीति र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गरिन्छ । यो खाका तयार गर्दा बजेटको कार्यान्वयनबाट तीन आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुने प्रतिफलको पनि अनुमान गरिन्छ । यसमा पहिलो वर्षको खर्च र श्रोत अनुमानको वार्षिक बजेट संग तादात्म्यता रहन्छ र बाँकी दुई आर्थिक वर्षको प्रक्षेपण गरिन्छ । पहिलो वर्ष बजेट कार्यान्वयन भएपछि नयाँ मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिन्छ, जसमा पहिलो वर्षको प्रगती समीक्षा गरिन्छ भने बाँकी दुई आर्थिक वर्षको विगतमा गरेको प्रक्षेपण अनुमानलाई परिमार्जन गरि प्रक्षेपण गरिन्छ । यसरी हेर्दा मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा चक्रीय हिसावले प्रत्येक वर्ष तीन आर्थिक वर्षको बजेट आँकलन गरिन्छ । विकासको आवश्यकता, योजना कार्यान्वयनको अवस्था तथा राजश्व र बाह्य श्रोतको अनुमान समेतको आधारमा प्रत्येक वर्ष परिमार्जन गर्नुपर्ने हुन्छ । समग्रमा मध्यकालीन खर्च संरचनाले बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र वस्तुनिष्ठ बनाउन महत्वपूर्ण भुमिका खेल्दछ । मध्यमकालीन खर्च संरचनाले आवधिक योजना लाई वार्षिक बजेटसंग र बजेटलाई नतिजासंग आवद्ध गर्दछ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको उद्देश्य

मध्यमकालीन खर्च संरचना गैडहवा गाउँपालिकाको नियमित प्रयास हो । यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाबाट पालिकाको समग्र विकासको प्राथमिकता प्राप्त कार्यक्रमहरूको निरन्तरता र लगानी तथा कार्यान्वयनको सुनिश्चितताको माध्यमद्वारा दिगो विकास हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ । यस खर्च संरचनाले गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सौँच “सम्बृद्ध गैडहवा, सम्पन्न जनता” ले आवधिक विकास योजना, प्रदेश तथा राष्ट्रिय लक्ष्य र दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्तमा योगदान पुऱ्याउने विश्वास लिइएको छ । यस मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई यथार्थपरक बनाउन विषय क्षेत्रगत उपलब्धिका आधारमा मध्यमकालीन लक्ष्य निर्धारण गरी सोही बमोजिम स्रोत तथा खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ । यसबाट पालिकालाई आगामी आर्थिक वर्षहरूको बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र वस्तुनिष्ठ बनाउन सहयोगी हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मुख्य उद्देश्य उपलब्ध स्रोत साधनलाई नीति, आवधिक योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम विच तालमेल गराई सार्वजनिक खर्च प्रणालीमा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नु हो । यसका अतिरिक्त मध्यमकालीन खर्च संरचनाका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :-

- (क) आवधिक योजना र वार्षिक विकास योजनालाई बजेटसंग तादाम्यता कायम गरी स्रोत-साधनको विनियोजनलाई उपलब्ध मलुक बनाउनु,
- (ख) आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरण गर्न र प्राथमिकता प्राप्त आयोजनालाई स्रोतको सुनिश्चितता गर्नु,
- (ग) स्थानीय सरकारलाई प्राप्त हुने मध्यम अवधिको आन्तरिक र बाह्य स्रोतको वास्तविक अनुमान गरी बजेट खाका तर्जुमा गर्नु,
- (घ) सार्वजनिक खर्चलाई बढी प्रभावकारी र कुशल बनाई लक्षित प्रतिफल सुनिश्चित गर्नु र
- (ङ) बजेट अनुमानलाई यथार्थ परक बनाउनु ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको कानूनी तथा संस्थागत व्यवस्था

कानूनी व्यवस्था

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन तथा दीर्घकालीन योजना बनाइ लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको ।

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १६ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको र दफा १७ मा यस्तो विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनामा देहायका विवरणहरू खुलाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको:-

- क) प्रस्तावित योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य,
- ख) प्रस्तावित योजनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याई,
- ग) प्रस्तावित योजना कार्यान्वयन हुनसक्ने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिको दुई आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुनसक्ने प्रतिफल र उपलब्धि,
- घ) प्रस्तावित योजना लागू गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण,
- ङ) खर्च व्यहोर्ने स्रोत र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुनसक्ने प्रतिफल र उपलब्धिको प्रक्षेपण,
- च) प्रस्तावित योजनाको मध्यम अवधिको खर्चको रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसँगको तादात्म्यता,
- छ) सञ्चालित योजना भए गत आ.व.मा छुट्याइएको खर्चअनुसार लक्ष्य हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६

- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २ मा कार्यालयको परिभाषा अन्तर्गत स्थानीय तहका सबै सरकारी कार्यालय भनी परिभाषित गरिएको र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम २ मा कार्यालयले तीन वर्षको समष्टिगत वित्त खाका, बजेट तथा कार्यक्रमको खाका र नतिजाको खाका समावेश भएको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको
- ऐनको ७ मा राष्ट्रिय स्रोत अनुमान समितिले सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको कूल राष्ट्रिय स्रोत अनुमान गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको
- स्थानीय तह समेतको स्रोत अनुमानका आधारमा मात्र कूल राष्ट्रिय स्रोत अनुमान गर्न सकिने भएको हुँदा सबै गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न आवश्यक छ ।

संस्थागत व्यवस्था

मध्यमकालीन खर्च संरचना आवधिक योजना र वार्षिक बजेटबीच तादात्म्यता कायम गर्ने औजार भएकोले वार्षिक बजेट निर्माणमा यसको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको संस्थागत व्यवस्था गर्नुपर्दछ :-

स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति

स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण सम्बन्धी कार्य स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिमको समितिले गर्नेछ । मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका सन्दर्भमा यस समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

- (क) आगामी तीन वर्षको कुल स्रोत र खर्चको प्रक्षेपण गर्ने,
- (ख) प्रक्षेपित कुल स्रोत र खर्चको आधारमा विषय क्षेत्र र उपक्षेत्रगत खर्चको सीमा निर्धारण गर्ने,
- (ग) आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट तथा प्राथमिकता निर्धारणका आधार तथा प्रक्रिया एवम् बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा मार्गदर्शन तयार गर्ने,
- (घ) बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन स्वीकृतिका लागि कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने,
- (ङ) मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा सम्बन्धी समग्र कार्यको निर्देशन गर्ने ।

मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाका आधारहरू

सार्वजनिक खर्च संरचना तर्जुमा गर्दा संविधानले व्यवस्था गरेका प्रावधानहरू एवं स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्रका आर्थिक, सामाजिक, वातावरणीय तथा राजनीतिक पक्षसँग सम्बन्धित विभिन्न नीति, ऐन, नियमको कार्यान्वयन तथा आवधिक विकास योजना, विषयगत योजना र दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्ने पक्षलाई ध्यान दिनु आवश्यक छ । सो बमोजिम यस मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्दा देहायमा उल्लेखित पक्षलाई आधारको रूपमा लिइएको छ :

- नेपालको संविधान
- दिगो विकासका लक्ष्यको अवस्था र मार्गचित्र (२०१५-२०३०)
- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- राष्ट्रिय दीर्घकालिन सोच, २१०० तथा पन्ध्रौँ राष्ट्रिय योजना (२०७६/७७-२०८१/८२)
- लुम्बिनी प्रदेशको आवधिक योजना
- नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम (आ.व.२०८१/८२)
- गैडहवा गाउँपालिकाको बजेट, नीति तथा कार्यक्रम (आ.व.२०७८/७९ देखि ०८०।८१)
- गैडहवा गाउँपालिकाका आवधिक विकास योजना
- गैडहवा गाउँपालिकाको नगर प्रोफाइल
- अन्य विषय क्षेत्रगत प्रगती प्रतिवेदन २०८०।८१
- गैडहवा गाउँपालिकाका सान्दर्भिक नीति

तर्जुमा प्रक्रिया

चरण - १: मध्यमकालीन खर्च संरचना परामर्श सेवा प्रदान

प्रक्रिया १: प्राविधिक सहयोगका लागि परामर्शदाता परिचालन

पालिकाको आगामी तीन आर्थिक वर्षको लागि मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको समय सीमा, सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यहरूको स्पष्ट खाका सहित परामर्शदातालाई परिचालन गरियो ।

प्रक्रिया २: नीतिगत, कानूनी दस्तावेज, दिग्दर्शन एवं अन्य उपयोगी सन्दर्भ सामग्री संकलन तथा समीक्षा

परामर्शदाताद्वारा स्थानीय तहको योजना, श्रोत प्रक्षेपण र सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित नीति, कानून, दिग्दर्शन र कार्यविधि लगायतका सान्दर्भिक दस्तावेज संकलन एवम् अध्ययन गरियो । दस्तावेजहरूको अध्ययनबाट मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका सन्दर्भमा व्यवस्था गरिएका महत्वपूर्ण तथा सान्दर्भिक व्यवस्था पहिचान तथा विश्लेषण गरियो । मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका सन्दर्भमा अध्ययन एवम् समीक्षा गरिएका प्रमुख सन्दर्भ सामग्री देहायबमोजिम रहेका छन्:

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व ऐन, २०७६ तथा नियमावली, २०७७
- अन्तर-सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण कार्यविधि
- नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको वित्तीय हस्तान्तरणको अभ्यास
- नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार एवं सम्बन्धित स्थानीय सरकारको विनियोजन ऐनहरू
- नेपाल सरकारको क्षेत्रगत नीति, कानून, मार्गदर्शन र मापदण्ड
- स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ (परिमार्जित)
- स्थानीय सरकारको बजेट तथा योजना तर्जुमा हाते किताब, २०७९
- नेपाल सरकारको दीर्घकालीन सोच, पन्ध्रौँ राष्ट्रिय योजना,
- लुम्बिनी प्रदेशको आवधिक विकास योजना
- गैडहवा गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजना २०८०
- गैडहवा गाउँपालिकाको नगर प्रोफाइल

- संघ तथा प्रदेशको सान्दर्भिक नीति, कानून तथा प्रतिवेदन
- गैडहवा गाउँपालिकाका सान्दर्भिक नीति, कानून तथा प्रतिवेदन

प्रक्रिया ३: मध्यमकालीन खर्च संरचनाको ढाँचा, औजार र कार्ययोजना तर्जुमा

स्थानीय तहको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी सम्बन्धी दिग्दर्शनमा उल्लेखित विधि, औजार एवम् कार्ययोजना सम्बन्धमा तयारी बैठकको आयोजना गरी छलफल गरियो। छलफलका आधारमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी विधि तथा प्रक्रिया, औजार र दस्तावेजको ढाँचाको प्रस्ताव तयार गरियो। साथै, आएका सुझाव तथा पृष्ठपोषणका आधारमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी कार्ययोजना तर्जुमा र परिमार्जन गरियो।

चरण - २: लेखाजोखा चरण

प्रक्रिया ४: अभिमुखीकरण तथा प्रारम्भिक बैठकको आयोजना

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा, ढाँचा, प्रक्रिया, औजार र संस्थागत व्यवस्थाको सम्बन्धमा सरोकारवालासँग छलफल गरी साभा बुझाइ तयार गर्ने उद्देश्यले २०८१ असार ४ गते पालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, कार्यपालिका सदस्यहरु, शाखा प्रमुख तथा अन्य कर्मचारीहरुको सहभागितामा छलफलको आयोजना गरिएको थियो। छलफलमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाको अवधारणा, विधि तथा प्रक्रिया, औजार, संस्थागत व्यवस्था र कार्ययोजना प्रस्तुति गरी यस सम्बन्धमा स्पष्टता तथा बुझाईमा एकरूपता कायम गर्ने प्रयास गरियो। सोही दिन मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यदल गठन तथा कार्ययोजनाको स्वीकृति र यस सम्बन्धमा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, विषयगत समिति, कार्यदल र विषयगत शाखाको जिम्मेवारी तथा भूमिकाका बारेमा समेत स्पष्ट पारियो। कार्यदलको विवरण अनुसूची १ मा संलग्न गरिएको छ।

प्रक्रिया ५: विषयगत समिति तथा शाखासँग परामर्श छलफल

यस अन्तर्गत पालिकाको चालु आवधिक विकास योजना २०८०।०८१-०८४।०८५ र वार्षिक योजना २०८०।०८१ को उपलब्धि समीक्षाका लागि विषयगत समिति/शाखाबीच परामर्श तथा छलफल गरियो। यस परामर्शबाट प्रमुख उपलब्धि, चालु आयोजना, सालबसाली आयोजना तथा कार्यक्रम, विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भएका आयोजना, सम्भाव्यता अध्ययन र लागत अनुमान तयार भएका आयोजना तथा कार्यक्रमको विवरण तयार गरियो। सो छलफलबाट विषय क्षेत्रगत योजनाको सूची तयारी र बाँकी उप-क्षेत्रगत रुपमा स्रोत आवश्यकता निर्धारण गरियो।

प्रक्रिया ६: स्रोत तथा खर्चको अनुमान र त्रिवर्षीय प्रक्षेपण

राजश्व बाँडफाँड, अन्तर-सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण लगायतका विभिन्न स्रोतबाट उपलब्ध हुने रकमलाई विगत आर्थिक वर्षहरुको स्रोतको उपलब्धताका आधारमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको स्रोतको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरियो भने आन्तरिक स्रोतलाई विगतको यथार्थ आम्दानी र सम्भावनाका आधारमा अनुमान तथा प्रक्षेपण तयार गरियो। विगत आर्थिक वर्षहरुको खर्च सहित

पालिकाका चालु तथा बहुवर्षीय आयोजना र आवधिक विकास योजना, विषय क्षेत्रगत रणनीति अनुसारका प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाको कार्यान्वयनमा आवश्यक पर्ने श्रोतलाई मध्यनजर गरी खर्चको अनुमान तथा प्रक्षेपण गरियो । श्रोत तथा खर्च प्रक्षेपणका आधारमा तीन वर्षको बजेट सीमा निर्धारण गरियो । यसरी निर्धारित बजेट सीमालाई सबै विषयगत शाखामा क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका लागि उपलब्ध गराइयो ।

चरण - ३: तयारी चरण

प्रक्रिया ७: क्षेत्रगत योजना तर्जुमा

विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका लागि विषयगत शाखाहरूसंग छलफल आयोजना गरियो । विषयगत शाखाको छलफलबाट प्रत्येक उप-क्षेत्रका आगामी तीन वर्षमा सञ्चालन गरिने आयोजना तथा कार्यक्रमको पहिचान गर्ने, प्राथमिकता निर्धारण गर्ने, लागत अनुमान यकिन गर्ने र आगामी तीन आर्थिक वर्षको लागि स्रोत आवश्यकता निर्धारण गर्ने र आवधिक विकास योजनाको प्राथमिकताक्रम, दिगोविकास लक्ष्य, लैंगिक तथा जलवायु संकेतका आधारमा कार्यक्रम तथा आयोजना तथा उप-क्षेत्रको साँकेतिकरण गर्ने कार्य सम्पन्न गरियो ।

प्रक्रिया ८: विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको दस्तावेज तयारी

उप-क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदालाई विषयगत क्षेत्र योजना तर्जुमा कार्यशालाको आयोजना गरी भएको छलफलको निष्कर्षको आधारमा तयार गरियो । यस प्रकृयाबाट विषय उप-क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई एकीकृत गरी विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयार पार्ने कार्य सम्पन्न गरियो ।

प्रक्रिया ९: मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयारी

मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यदल र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको छलफलका आधारमा मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयार गरियो । यसका लागि आवधिक विकास योजना, विषयगत लक्ष्यहरू तथा विगत वर्षहरू र चालु आर्थिक वर्षको वार्षिक विकास कार्यक्रमको समीक्षा र उपलब्ध स्रोत साधन र संभावनाहरूका आधारमा समष्टीगत मध्यमकालीन वित्तीय खाका तर्जुमा गरिएको थियो । त्यसैगरी विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त विषय क्षेत्रगत मध्यमकालीन खर्च संरचनाको आधारमा मध्यमकालीन बजेट खाका र मध्यमकालीन नतिजा खाका सहित मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको थियो । यी सबै काम गर्दा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८ (परिमार्जित) लाई आधारको रूपमा लिइएको थियो ।

प्रक्रिया १०: मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा प्रस्तुति तथा छलफल कार्यशाला

उल्लेखित प्रक्रियाबाट तयार गरिएको मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदाका मुख्य पक्षहरू उपर पालिकामा मस्यौदा पेश गरी प्राप्त राय सुझावका आधारमा आवश्यक थप सूचना तथा तथ्यांक संकलनका साथै विषयगत क्षेत्र तथा उपक्षेत्रगत मुख्य कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको सूची र विस्तृत विवरण परिमार्जन गरियो । त्यसैगरी विषय उपक्षेत्रगत कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको प्राथमिककरण तथा साँकेतिकरण लगायतलाई पनि आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरिएको थियो ।

प्रक्रिया ११: मध्यमकालीन खर्च संरचनाको परिमार्जित मस्यौदा तयारी

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा प्रस्तुति तथा छलफल कार्यशाला र शाखागत रूपमा प्राप्त सुझावहरू समेटि मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा दस्तावेजलाई अन्तिम रूप दिइएको थियो ।

प्रक्रिया १२: मध्यमकालीन खर्च संरचनाको स्वीकृति

पालिकाले बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट पेश गरी मध्यमकालीन खर्च संरचना उपर कार्यपालिकामा आवश्यक छलफल गरी स्वीकृत गर्ने प्रावधान बमोजिम यो मध्यमकालीन खर्च संरचना स्वीकृतिको प्रक्रियामा रहेको छ ।

परिच्छेद २: मध्यमकालीन खर्च संरचना

पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले तोकेको एकल एवं साभा अधिकारको परिधिभिन्न रही स्थानीय सरकारले आफ्नो ऐन कानून तर्जुमा गर्ने, निति बनाउने र आयोजनाहरू छनौट गर्ने, बजेट तर्जुमा गरी आयोजनाहरूमा रकम विनियोजन गर्ने लगायतका अधिकारहरू रहेका छन् । उल्लेखित अधिकारहरूको अधिनमा रही गैडहवा गाउँपालिकाले आवधिक विकास योजना तर्जुमा गरेको र बार्षिक बजेट तयार गर्दा आवधिक योजनासँग तादात्म्यता मिलाउन मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने प्रावधान अनुसार यो खर्च संरचना तयार गरेको हो । अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहहरूले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षको हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यकालीन खर्च तयार गर्नुपर्नेछ भन्ने उल्लेख गरिएको छ । प्रदेश र संघका आवधिक योजनाहरूले लिएका लक्ष्यहरूलाई पछ्याउदै तयार पारिएको गैडहवा गाउँपालिकाको आवधिक विकास योजनाका लक्ष्यहरू परिपूर्ति गर्न मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको हो ।

चूनौति तथा अवसर

गैडहवा गाउँपालिकामा जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थितिले गैडहवा गाउँपालिकाको विकासको निमित्त आवश्यक पर्ने दिर्घकालिन सोच सहित बार्षिक एवम् बहु वर्षिक आयोजनाहरू वस्तीस्तरबाट छनौट गरी कार्यान्वयन गर्ने अभ्यास रहेको छ । गैडहवा गाउँपालिका आत्मनिर्भर हुनका लागि आन्तरिक आम्दानी बढाउने तर्फ तोकिए बमोजिमका कर तथा गैर कर राजश्व उठाउने अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त भएकोले करको दर र दायरा वृद्धि गर्ने अवसर प्राप्त छ ।

महामारीका रुपमा देखिएको कोभिड १९ ले राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा पारेको प्रभावका कारण उत्पादन मूलक क्षेत्रमा परेको असरले राष्ट्रिय आम्दानी घट्ने सम्भावनाले गैडहवा गाउँपालिकाले प्राप्त गर्ने विभिन्न प्रकारका अनुदानहरू घट्दै जाने अवस्था देखिन्छ । जसको कारण मध्यमकालीन खर्च संरचनामा अनुमान गरिएको स्रोत नपुन भइ आयोजना प्रभावित हुने सम्भावना देखिन्छ । प्रत्येक वर्ष बार्षिक बजेट संगसंगै मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न गैडहवा गाउँपालिकामा संस्थागत र जनशक्तिगत व्यवस्थाको अभावले चुनौती थपिने सम्भावना देखिन्छ ।

यस पालिकाको आवधिक विकास योजनाले लिएको उद्देश्य हासिल गरी नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याउने कार्य प्रमुख चुनौतिको रुपमा रहेको छ । स्थानीय सरकारको रुपमा पालिकाको जिम्मेवारी पुरा गर्न साधन स्रोतको अनुमान, प्राथमिकताका क्षेत्रमा लगानी, मानव संसाधन र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्नु समेत चुनौतिपूर्ण छ । पालिकाको आवधिक विकास योजनाको लक्ष्य अनुसार पालिकामा समतामूलक र समावेशी वातावरण सृजना गर्दै नगरबासीको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने कार्य पनि चुनौतिको रुपमा रहेका छ । स्थानीय सरकारका रुपमा पालिकामा स्थानीय विशेषतामा आधारित तुलनात्मक लाभका क्षेत्रको पहिचान तथा योजना निर्माण, मानव पूँजी निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह सुधार, पूर्वाधार विकास, स्थानीय उत्पादन, रोजगारी र आयआर्जन वृद्धि जस्ता अवसरहरू सिर्जना भएका छन् । स्थानीय स्रोत परिचालन गरी पालिकामा

उद्यमशीलता विकास, रोजगारी सिर्जना र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने दिशामा अगाडि बढ्ने समेत अवसर सिर्जना भएको छ ।

सोच, उद्देश्य, रणनीति

गैडहवा गाउँपालिकाले तयार पारिएको दिर्घकालीन सोच, उद्देश्य, लक्ष्य र रणनीतिहरू मध्यमकालीन खर्च संरचनामा समावेश गरिएको छ ।

सोच	“सम्बृद्ध गैडहवा, सम्पन्न जनता”
लक्ष्य	ॐ गुणस्तरिय पूर्वाधार सहितको उत्पादन र रोजगारीले भरीपूर्ण, दक्ष र उत्तरदायी सेवाको शासन संयन्त्र भएको बातावरण मैत्री, स्वच्छ, शिक्षित र सुरक्षित समृद्ध समतामूलक गाउँपालिका निर्माण गर्ने ।
उद्देश्य	<ol style="list-style-type: none"> आधुनिक प्रविधि, पर्याप्त लगानी, परिणाममुखी उत्पादन र रोजगारीमा अभिवृद्धि गरी दिगो र चलायमान अर्थतन्त्रको स्थापना गर्ने गुणस्तरिय शिक्षा, सुलभ तथा प्रभावकारी स्वस्थ र सरसफाई सेवा भयको सुरक्षित तथा समतामूलक समाज निर्माण गर्ने दिगो, नतिजामुखी, गुणस्तरिय पूर्वाधारहरूको भौतिक संरचना निर्माण गरी जनमैत्री, सुविधायुक्त सुन्दर बस्तिहरू बनाउने प्राकृतिक वन तथा वातावरण संरक्षण र सम्बर्धन गरी सन्तुलित र दिगो विकासबाट समृद्धिमा टेवा पुराउने सिपालु सहयोगी मानव स्रोत र उत्तरदायी संयन्त्रको आधार तयार गरी चुस्त र तन्दुरुस्त शासनयुक्त गाउँपालिका बनाउने
समष्टिगत रणनीति	<ol style="list-style-type: none"> कृषि, पर्यटन र साना व्यवसाय तथा उद्योगको विकास र विस्तार गरी लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने । द्रुतसामाजिक विकास र सुधारिएको सामाजिक सुरक्षा र संरक्षण सहित विद्यमान सामाजिक र सांस्कृतिक सद्भावको संरक्षण गर्ने र सबै प्रकारका सामाजिक भेदभावको अन्त्य गरी सामाजिक समावेशीकरण र सामाजिक न्यायको अवधारणालाई संस्थागत गर्ने । गाउँपालिकाको समग्र रूपमा समान र समावेशी विकासका लागि आवश्यक सामुदायीक भवन सडक यातायात, ऊर्जा, सूचना र सञ्चार पूर्वाधार निर्माण गर्ने । बन बातावरण, ताल तलैया, नदि र पर्यावरण सुधार तथा दिगो पूर्वाधार निर्माणलाई जलवायु अनुकूलन बनाउने कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता तथा कार्यकुशलतामा निखारता ल्याइ सार्वजनिक सेवालाई भरपर्दो, सूचना प्रविधियुक्त सहज पहुँचयोग्य र नागरिक मैत्री हुनुका साथै प्रत्येक क्षेत्रमा सुशासन प्रदान गर्ने ।

स्रोत: आवधिक विकास योजना २०८०

मध्यमकालीन आर्थिक खाका

गैडहवा गाउँपालिकाले तयार पारेको आवधिक विकास योजना र प्रोफाइलमा उल्लेखित लक्ष्यहरूमा आगामी वर्षको समष्टिगत आर्थिक खाका तयार पारेको छ । आर्थिक खाका तयार पार्दा कृषि र पशु क्षेत्रको स्थलगत रूपमा तथ्याङ्क संकलन गरि आधार मानि तयार पारिएको छ भने अन्य तथ्याङ्कहरू आवधिक विकास योजना, पालिका प्रोफाइल र प्रदेशको पञ्चबर्षिक योजना समेतलाई आधार मानिएको छ । तलको तालिकामा उल्लेखित सूचकहरूका सम्बन्धमा कतिपय विषयको अध्ययन पालिकाको आफ्नो प्रयासले मात्र पनि सम्भव नहुने खालका छन् भने आफूले अध्ययन गर्न सकिने विषयवस्तुका विवरण पनि अद्यावधिक नभएको अवस्था देखिन्छ । जसले गर्दा विद्यमान अवस्था विश्लेषण गर्न समस्या रहेको तथा कमजोर क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चितता र लागानीको मात्रा पहिचान गर्न वैज्ञानिक आधार तयार नभएको देखिन्छ ।

तालिका १ आर्थिक खाका

क्रस	सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आ व ०८०१०८१	मध्यमकालिन लक्ष्य		
				०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
१	वार्षिक उत्पादन (कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्र)	रु. लाखमा	१९०००	२०९००	२२९९०	२५२८९
२	औषत पारिवारीक आय	रु. लाखमा	१९.१०	२१.००	२३.१०	२५.४०
३	उद्योग, व्यापार र व्यवसाय	संख्या	८७९	९६७	१०६४	११७०
४	सुचिकृत बेरोजगारहरू लाई औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना	औषत दिन	९३	९८	१००	१००
५	औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना (पालिका बाट सिफारिस गरेको आधारमा)	संख्या	१९१	२७६	३८५	५२५
६	रोजगारीमा औपचारिक क्षेत्रको हिस्सा	प्रतिशत	२५.४७	३५	४५	५५
७	सहकारी संस्थाहरू	संख्या	८३	८३	७८	७८

विषयगत क्षेत्र तथा उपक्षेत्र गत तथा आवधिक विकास योजना, प्रोफाइलबाट तयार पारिएको ।

मध्यमकालीन नतिजा खाँका

गैडहवा गाउँपालिकाको नगर प्रोफाइल, आवधिक विकास योजनाका साथै स्थलगत अध्ययनका आधारमा गैडहवा गाउँपालिकाको नतिजा खाँका देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका २ नजिता खाका

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आ व ०८०।०८१	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा रोजगार	संख्या	२०२६९	२२२९६	२४५२६	२६९७९
स्थानीय उत्पादनले पूरा गर्ने कृषि उपजको माग	प्रतिशत	७८	८६	९५	१०५
कृषि क्षेत्रबाट हुने वार्षिक आम्दानी	रु	४२३६५४	४६६०१९	५१२६२१	५६३८८३
कुल तरकारी उत्पादन	मे.टन	३३५५	३६९१	४०६०	४४६६
व्यावसायिक पशुपालनमा संलग्न कृषक परिवार	संख्या	१०४०१	११४४१	१२५८५	१३८४४
पशुपालन क्षेत्रबाट हुने वार्षिक आम्दानी	रु	३६४०४	४००४४	४४०४८	४८४५३
व्यवसायिक फर्मको संख्या	संख्या	३३०	३३०	३४५	३६५
उद्यमशिलता विकास तालिम प्राप्त	जना	३६७	४५२	५३७	६२२
उद्यमी संख्या	जना	२८२	३६७	४५२	५३७
साझा सुविधा स्थापना	वटा	०	१	१	२
लघु उद्यमी समुह	समुह	१२	१४	१६	१८
घरेलु तथा स्थानीय कच्चा पदार्थको प्रयोगमा आधारित उद्योगहरू प्रवर्द्धन	संख्या	५	७	९	११
पर्यटकहरूको बसाई (औसत दिनमा)	दिन	०	१	२	२
पर्यटकबाट दैनिक खर्च	डलर	०	१५	२५	३०
आन्तरिक पर्यटक आवगमन संख्या(वार्षिक)	संख्या		१५००	२०००	२५००
बाह्य पर्यटक आवगमन संख्या(वार्षिक)	संख्या	०	१०	२५	५५
सहकारी संस्था विवरण	संख्या	८३	८३	७८	७८
नियमित सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा अध्यावधिक	संख्या	६३	७५	७८	७८
वित्तीय संस्थाहरूबाट व्यवसाय संचालनका लागि सहूलियत पूर्ण कर्जा प्राप्त	जना	०	७५	११०	२००
सहकारी संस्थाको क्षमता विकास	पटक	२	३	३	३

गैडहवा गाउँपालिका

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आ व ०८०१०८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
सदस्यता वृद्धि	प्रतिशत	५	७	८	१०
सुचिकृत वेरोजगारहरुलाई औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना दिन	जना	७२	८५	९०	१००
साक्षरता दर (१५ वर्ष माथि)	प्रतिशत	७१.३०	७८.००	८६.००	९८.००
प्राविधिक विद्यालय सञ्चालन	संख्या	१	२	२	३
विद्यालय सञ्चालन सबै	संख्या	५०	५०	५२	५२
प्राविधिक शिक्षा अध्ययनरत विद्यार्थी	जना	२२	६०	८०	९०
स्थानीय पाठ्य सन्दर्भ सामाग्रही सहित पठन पाठन	संख्या	०	१	१	१
आधारभुत सुविधा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	संख्या	५	५	६	६
स्वास्थ्य चौकी	संख्या	४	४	३	३
स्वास्थ्य विमामा संलग्न घर परिवार	प्रतिशत	०	२५	३५	५५
आयोडिनयुक्त नून प्रयोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	१००	१००	१००	१००
५ वर्षमुनिका कम तौल भएका बालबालिका	प्रतिशत	६	६	५	५
घरधुरीमा धारा जडान भएको परिवार	प्रतिशत	३४	४०	४५	५०
सेप्टीटंकी सहित पक्की शौचालय भएका घरपरिवार	प्रतिशत	६४.९०	७२	८८	१००
आफ्नो शौचालय प्रयोग गर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	९५.५०	१००	१००	१००
ऐन, नियम र कार्यविधि निर्माण सम्बन्धी अभिमुखिकरण प्राप्त गर्ने लक्षित वर्ग	संख्या	०	१५	२५	२५
लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण	पटक	१	१	१	१
महिला तथा बालबालिका शाखामा कार्यरत कर्मचारीको लागि क्षमता विकास तालिम	पटक	०	१	२	२
सामाजिक सुरक्षामा आवद्धता संख्या	संख्या	४६०४	५०६४	५५७०	६१२७
संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि	संख्या	१	२	२	२

गैडहवा गाउँपालिका

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आ व ०८०१०८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
खेलकुल पूर्वाधार निर्माण	स्थान	०	१	१	१
आयोजना हुने खेलकुद प्रतियोगिता बार्षिक	पटक	२	२	३	३
भवन अनुमति नभएको भवन र संरचनाहरूलाई स्वीकृति प्रणालीको दायराभित्र ल्याउने कार्य (कच्ची घर समेत)	प्रतिशत	०	१०	१५	२५
भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका आवास घर	संख्या	१०५	११६	१२८	१४१
भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण दक्ष व्यक्ति	जना	९	१२	१८	२२
आधारभूत पूर्वाधारयुक्त व्यवस्थित बजार	स्थान	२	२	२	३
स्थानीय सडक (कालोपत्रे)	मि.	६२५०.२०	६८७५.२०	७५६२.७०	८३१९.००
स्थानीय सडक (खण्डास्मित)	मि.	५५०२.२०	६०५२.४०	६६५७.६०	७३२३.४०
स्थानीय सडक (धुले)	मि.	१०७.७७	११८.५०	१३०.४०	१४३.४०
३० मिनेटको दुरीमा यातायातमा पहुँच भएका जनसंख्या	प्रतिशत	८५	८८	९०	९१
एलपी ग्याँस	प्रतिशत	३३.१०	३६.४०	४०.००	४४.००
काठ दाउरा	प्रतिशत	५९.६०	५४.२०	४९.३०	४४.८०
सोलार प्रणाली सहित विद्युत सेवा पुगेका घरपरिवार	प्रतिशत	१.०६	१.२०	१.३०	१.४०
बायो ग्यास	प्रतिशत	४०%	४०%	४०%	४०%
इन्टरनेट सेवा उपलब्ध घर परिवार	प्रतिशत	६५.८०	७२.३८	७९.६२	८७.५८
मोबाइल प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	७४	८१	९०	९९
सञ्चारका कुनै पनि साधन प्रयोग नगर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	७.४५	३	१	१
गाउँपालिकामा सञ्चालित सफ्टवेयर र सूचना व्यवस्थापन प्रणाली	संख्या	६	८	१०	१०
वन क्षेत्र	प्रतिशत	९.५७	९.६३	९.८३	१०.००
सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	वटा	८	८	८	९
फोहोर संकलन साधन	संख्या	१	१	२	२

गैडहवा गाउँपालिका

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आ व ०८०१०८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
आधुनिक सरसफाइ सुविधा प्रयोग गर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	२२.११	२४.३०	२६.७०	२९.४०
विपद् व्यवस्थापन कोष रकम (बार्षिक)	रु. हजारमा	२०००	२०००	२०००	२०००
स्थानीय विपद् व्यवस्थित सूचना केन्द्रबाट ज्ञान तथा सिकाई प्राप्त गर्ने व्यक्ति	जना	०	२०	२५	३०
ऐन, नियम तथा कार्यविधि निर्माण	संख्या	४१	५५	६५	७२
नीति, निर्णय र सेवा प्रवाहबाट सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत	५५	६०	६५	७०
कुल बजेटमा आन्तरिक स्रोतको योगदान	प्रतिशत	२४%	३०%	३१%	३१%
बार्षिक बजेट	रु. हजारमा	८३८९२८	६३३८१८	६७५५८९	७२०८१३

विषयगत क्षेत्र तथा उपक्षेत्र गत तथा आवधिक विकास योजना, नगर प्रोफाइलबाट तयार पारिएको ।

मध्यमकालीन बजेट खाका

गैडहवा गाउँपालिकाको श्रोत अनुमान गर्दा देहायका आधार अपनाईएको छ ।

१. आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को बिनियोजित बजेट तथा आम्दानी र खर्चको आंकलनका आधारमा गरिएको छ । दोश्रो र तेश्रो वर्ष को प्रक्षेपण गर्दा पालिकाको आवधिक योजनाका लक्ष्य, घोषित कार्यक्रम र सो अनुसार संचालन हुने कार्यक्रम तथा हासिल गर्ने नतिजालाई प्रमुख आधार मानिएको छ ।
२. संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदान तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजस्व बाँडफाँड, राजस्व बाँडफाँड, समानीकरण अनुदान, विशेष अनुदान, सशर्त अनुदान, समपुरक अनुदानको आकलन गरिएको छ ।
३. त्यसैगरी राजस्व बाँडफाँडबाट पालिकालाई प्राप्त प्राप्त हुने राजस्वलाई समेत आधार बनाईएको छ ।
५. मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माणका लागि आर्थिक प्रशासन शाखा, राजश्व परिचालन शाखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा आगामी वर्षको बजेट खाका प्रक्षेपण गरिएको छ ।
४. उल्लेखित आधारहरूलाई विश्लेषण गर्दा आगामी तीन वर्षको कुल बजेट रु २०३०२२००९७ प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका ३ बजेट खाका

(रु हजारमा)

क्र.सं.	बजेटका स्रोतहरू	२०७८/७९ को यथार्थ	२०७९/८० को यथार्थ	२०८०/८१ को अनुमान	प्रक्षेपण			३ बर्षको प्रक्षेपण जम्मा
					२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	
क.	राजस्व तथा अनुदान	५७४७८४	६३७८७२	८३८९२८	६३३८१८	६७५५८९	७२०८१३	२०३०२२०
१	आन्तरिक आय	३८५२५	४०३८८	८३०५९	६१७४८	६९१५८	७७४५७	२०८३६२
२	राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त आय	१११८८३	१३२४९४	१२०१४२	१२७०९४	१३७४६५	१४८६९१	४१३२५०
	नेपाल सरकार	१०४६२१	१२४२५६	११४८९५	१२२०००	१३१७६०	१४२३०१	३९६०६१
	प्रदेश सरकार	७२६२	८२३८	५२४७	५०९४	५७०५	६३९०	१७८८९
३	रोयल्टी बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व	-	-	-	-	-	-	-
	वन रोयल्टी	-	-	-	-	-	-	-
	खानी रोयल्टी	-	-	-	-	-	-	-
	विद्युत रोयल्टी	-	-	-	-	-	-	-
४	नेपाल सरकार वित्तीय हस्तान्तरण	३५६०५६	३९३८११	३६५१००	३७४४७३	३९०४५७	४०७५५७	११७२०८७
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	१४६१००	१५४५००	१३४१००	१३७०००	१४१११०	१४५३४३	४२३४५३
	सशर्त अनुदान	२०९९५६	२३९३११	२११०००	२२२४७३	२३३५९७	२४५२७६	७०१३४६
	समपुरक अनुदान	-	-	५०००	-	-	-	-
	विशेष अनुदान	-	-	१५०००	१५०००	१५७५०	१६५३८	४७२८८
५	प्रदेश सरकार वित्तीय हस्तान्तरण	३६४७४	३८०७०	३०६२७	३५५०३	४००१०	४५१५८	१२०६७१
	वित्तीय समानीकरण अनुदान	६९३०	८६२०	९९७७	९५६३	११४७६	१३७७१	३४८०९
	सशर्त अनुदान	८५४४	८५००	१०६५०	९०००	९९००	१०८९०	२९७९०
	समपुरक अनुदान	१५०००	१४९५०	१००००	७०००	७७००	८४७०	२३१७०
	विशेष अनुदान	६०००	६०००	-	९९४०	१०९३४	१२०२७	३२९०१

गैडहवा गाउँपालिका

क्र.सं.	बजेटका स्रोतहरू	२०७८/७९ को यथार्थ	२०७९/८० को यथार्थ	२०८०/८१ को अनुमान	प्रक्षेपण			३ वर्षको प्रक्षेपण जम्मा
					२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	
६	अन्य अनुदान	५१२६	-	१३१५०	-	-	-	-
७	अन्तर स्थानीय तहबाट साभेदारी रकम	-	-	-	-	-	-	-
८	जनसहभागिता	५१२८	-	२२२८५०	-	-	-	-
९	नगद मौज्जात	२१५९१	३३१०९	४०००	३५०००	३८५००	४२३५०	११५८५०
ख.	जम्मा खर्च	५७४७८४	६३७८७२	८३८९२८	६३३८१८	६७५५८९	७२०८१३	२०३०२२०
१	चालु खर्च	२८६५३९	४२६३७०	३९७४७०	३६६४६८	३१०७७१	३३१५७४	१००८८१३
२	पुँजीगत खर्च	२८८२४५	२११५०२	४४१४५८	२६७३५०	३६४८१८	३८९२३९	१०२१४०७

पालिकाले तयार पारेको आन्तरिक आय प्रपेपणका आधारमा विवरण तयार पारिएको

बजेटको स्रोत शारांश

क्र.सं.	बजेटका स्रोतहरू	२०७८/७९ को यथार्थ	२०७९/८० को यथार्थ	२०८०/८१ को अनुमान	प्रक्षेपण			३ वर्षको प्रक्षेपण जम्मा
					२०८१/८२	२०८२/८३	२०८३/८४	
१	आन्तरिक स्रोत	३८५२५	४०३८८	८३०५९	९६७४८	१०७६५८	११९८०७	३२४२१२
२	नेपाल सरकारको श्रोत	४६०६७७	५१८०६७	४७९९९५	४९६४७३	५२२२१७	५४९४५८	१५६८१४८
३	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त श्रोत	४३७३६	४६३०८	३५८७४	४०५९७	४५७१५	५१५४८	१३७८६०
४	अन्य स्रोत	१०२५४	-	२३६०००	-	-	-	-
	जम्मा	५५३९९३	६०४७६३	८३४९२८	६३३८१८	६७५५८९	७२०८१३	२०३०२२०

परिच्छेद ३ : स्थानीय मध्यमकालीन खर्च संरचना

बजेट विनियोजन र प्रक्षेपणको बाँडफाँट

मध्यकालीन खर्च संरचना निर्माण गर्ने क्रममा गैडहवा गाउँपालिकाद्वारा तयार पारिएको प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना, बार्षिक बजेटहरूका साथै विषयगत समितिहरूसंगको छलफलबाट प्राप्त नतिजाका आधारमा गैडहवा गाउँपालिकाको आगामी तीन आर्थिक वर्षको बजेट विनियोजन तथा प्रपेक्षणको विभिन्न आधारमा गरिएको तुलनात्मक विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ । बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण विषयगत क्षेत्र सहितको विवरण अनुसूची १ मा राखिएको छ ।

रणनीतिक स्तम्भको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको अनुमान तथा प्रक्षेपण

गैडहवा गाउँपालिकाद्वारा तयार पारिएको आवधिक विकास योजनामा रहेका रणनीतिकका आधारमा रणनीतिक स्तम्भको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका ४ रणनीतिक स्तम्भ

(रु हजारमा)

रणनीतिक सङ्केत	रणनीतिक स्तम्भ	आ.व. २०८१।८२ को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	कृषि, पर्यटन र साना व्यवसाय तथा उद्योगको विकास र विस्तार गरी लक्षित आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने ।	४०१८४	८%	४२८३२	८%	४५७००	८%
२	द्रुत सामाजिक विकास र सुधारिएको सामाजिक सुरक्षा र संरक्षण सहित विद्यमान सामाजिक र सांस्कृतिक सद्भावको संरक्षण गर्ने र सबै प्रकारका सामाजिक भेदभावको अन्त्य गरी सामाजिक समावेशीकरण र सामाजिक न्यायको अवधारणालाई संस्थागत गर्ने ।	२७३८७३	५५%	२९१९२२	५५%	३११४६३	५५%
३	गाउँपालिकाको समग्र रूपमा समान र समावेशी विकासका लागि आवश्यक सामुदायीक भवन सडक यातायात, ऊर्जा, सूचना र सञ्चार पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	१६२२५७	३३%	१७२९५१	३३%	१८४५२८	३३%

रणनीतिक सङ्केत	रणनीतिक स्तम्भ	आ.व. २०८१।८२ को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
४	बन बाताबरण, ताल तलैया, नदि र पर्यावरण सुधार तथा दिगो पूर्वाधार निर्माणलाई जलबायू अनुकुलन बनाउने	७०३५	१%	७४९९	१%	८००१	१%
५	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता तथा कार्यकुशलतामा निखारता ल्याइ सार्वजनिक सेवालाई भरपर्दो, सूचना प्रविधियुक्त सहज पहुँचयोग्य र नागरिक मैत्री हुनुका साथै प्रत्येक क्षेत्रमा सुशासन प्रदान गर्ने ।	१४५१४	३%	१५४७१	३%	१६५०७	३%
कुल जम्मा		६३३८१८	१००%	६७५५८९	१००%	७२०८१३	१००%

रणनीतिक स्तम्भ: आवधिक विकास योजनामा रहेको रणनीतिक स्तम्भका आधारमा विवरण तयार पारिएको ।

यस विवरण मध्यमकालिन खर्च संरचनाको दिग्दर्शनले दिएको नमूनाका आधारमा तयार पारिएको, यससंग थप परिमार्जनका लागि शाखागत रूपमा छलफल गरि परिमार्जन गर्न सकिने ।

प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण देहायबमोजिम रहेको छ ।

तालिका ५ प्राथमिकताक्रमको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

प्राथमिकता क्रम	आयोजना संख्या	चालु आ.व.को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पहिलो (P1)	४०	४६३३४६	७३%	४९३८८३	७३%	५२६९४३	७३%
दोस्रो (P2)	१७	१७०४७२	२७%	१८१७०६	२७%	१९३८७०	२७%
जम्मा	५७	६३३८१८	१००%	६७५५८९	१००%	७२०८१३	१००%

दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

तालिका ६ दिगो विकास लक्ष्य

दिगो विकास लक्ष्य	आयोजना संख्या	चालु आ.व.को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	८	२०९६७	३%	२२३४८	३%	२३८४४	३%
२	७	१८४५७	३%	१९६७३	३%	२०९९०	३%
३	४	२७९५१	४%	२९७९३	४%	३१७८८	४%
४	४	१९१३०८	३०%	२०३९१६	३०%	२१७५६७	३०%

दिगो विकास लक्ष्य	आयोजना संख्या	चालु आ.व.को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
५	१	९२२८	१%	९८३७	१%	१०४९५	१%
६	४	१३०८८३	२१%	१३९५०९	२१%	१४८८४८	२१%
७	२	६५९२	१%	७०२६	१%	७४९६	१%
८	६	१३६४३	२%	५३५४	१%	४१९९	१%
९	१	१४३	०%	१५२	०%	१६२	०%
१०	२	७२८९	१%	७७६९	१%	८२८९	१%
११	३	२०७०७	३%	२२०७२	३%	२३५४९	३%
१२	१	११५४	०%	१२३०	०%	१३१२	०%
१३	४	३९०४	१%	४१६२	१%	४४४०	१%
१४	०	०	०%	०	०%	०	०%
१५	३	१९७८	०%	२१०८	०%	२२४९	०%
१६	२	१०२०८	२%	१०८८०	२%	११६०९	२%
१७	५	१६९४०७	२७%	१८९७६०	२८%	२०३९७६	२८%
जम्मा	५७	६३३८१८	१००%	६७५५८९	१००%	७२०८१३	१००%

लैंगिक संकेतको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

तालिका ७ लैंगिक संकेत

संकेत नम्बर	लैंगिक संकेत	चालु आ.व.को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	९२९१८	१५%	८९८५३	१३%	९४३५४	१३%
२	अप्रत्यक्ष लाभ	२१६५५७	३४%	२३०८२९	३४%	२४६२८०	३४%
३	तटस्थ	३२४३४४	५१%	३५४९०७	५३%	३८०१७८	५३%
	जम्मा	६३३८१८		६७५५८९		७२०८१३	
१	सांकेतिकरण नगरिएको						
	जम्मा	६३३८१८	१००%	६७५५८९	१००%	७२०८१३	१००%

जलवायु संकेतको आधारमा तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

तालिका ८ जलवायु संकेत

संकेत नम्बर	जलवायु परिवर्तन संकेत	चालु आ.व.को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	प्रत्यक्ष लाभ	२१२७१	४%	१३४८५	३%	१२८७४	२%
२	अप्रत्यक्ष लाभ	१३६६९९	२७%	१४५७०८	२७%	१५५४६१	२७%
३	तटस्थ	३४९८४५	६९%	३७२९०२	७०%	३९७८६३	७०%
	जम्मा	५०७८१५		५३२०९४		५६६१९८	
१	सांकेतिकरण नगरिएको						
	कुल जम्मा	५०७८१५	१००%	५३२०९४	१००%	५६६१९८	१००%

नव प्रर्वद्धनात्मक कार्यक्रम बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

तालिका ९ स्थानीय गौरवका आयोजना

उपक्षेत्र	आयोजना/कार्यक्रम	चालु आ.व.को विनियोजन		आ.व. २०८२।८३ को खर्च प्रक्षेपण		आ.व. २०८३।८४ को खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पर्यटन	नव प्रर्वद्धनात्मक कार्यक्रम	९९५०.९४	१००%	१४१८.७४	१००%		
	कुल जम्मा	९९५०.९४		१४१८.७४		०.००	

विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम तथा आयोजनाको तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

तालिका १० आयोजनाको तीन आर्थिक बर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण

आर्थिक बर्ष	बजेट अनुमान				बजेटको स्रोत			
	कुल	चालू	पूँजीगत	वित्तिय ब्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१।८२	६३३८१८	४२७३२६	२०६४९२		९६७४८	४९६४७३	४०५९७	
२०८२।८३	६७५५८९	४६२३८०	२१३२०९		१०७६५८	५२२२१७	४५७१५	
२०८३।८४	७२०८१३	४९४४६७	२२६३४६		११९८०७	५४९४५८	५१५४८	

परिच्छेद ४ : आर्थिक क्षेत्र

यस परिच्छेद अन्तर्गत कृषि तथा सिंचाई, पशु सेवा, उद्योग व्यापार, र श्रम तथा रोजगार, पर्यटन तथा संस्कृति, सहकारी र वित्तीय सेवा जस्ता उप-क्षेत्रहरूको समस्या तथा चुनौति, उद्देश्य, नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य, विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान, आयोजना तथा कार्यक्रम र पूर्वानुमान सहित संक्षिप्त विवरण, जोखिम तथा अनुमान पक्षहरू समावेश गरिएको छ ।

४.१ कृषि

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिका खेतीयोग्य जमिन मासिँदै जानुका साथै कृषकहरूले कृषि व्यवसायमा कम चासो हुनाले कृषि अब यहाँको कम सम्भावना बोकेको क्षेत्रको रूपमा विकसित हुदै गएको छ । तथापि अभै पनि कृषि यहाँको आयआर्जनको वा जीवन निर्वाहको एउटा महत्वपूर्ण क्षेत्रको रूपमा कायमै रहेको छ । कृषियोग्य तथा उर्वर जमिन रहेको यस पालिकामा ब्यवसायिक कृषिको सम्भावना, बिशेषगरी तरकारी खेतीको उच्च सम्भावना, तरकारीमा आत्मनिर्भर हुन सकिने सम्भावना, कृषि बजारीकरण सहजहुन सक्ने, कौसी खेती, टनेल खेती, भूउपयोग योजना बनाइ लागु गर्न सकिने, भूमि बैकको अवधारणा लगायतका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

समस्या तथा चुनौती

गैडहवा गाउँपालिकामा तिब्र तथा अनियन्त्रित गतिमा भएको वस्ती विकासले खेतीयोग्य जमिन मासिँदै कृषिको उत्पादन तथा उत्पादकत्व कम हुदै गइरहनु, कृषिमा बैकल्पिक विधिको अनुशरण नहुनु, कृषिमा उद्यमशिलताको अभाव, कृषि विज्ञ र प्राविधिकको पर्याप्त व्यवस्था नहुनु, मल, बिउ विजन र औषधिको उपलब्धता समयमा हुन नसक्नु, कृषि बजारीकरण र मूल्य सन्तुलनमा ठोस निर्णय नहुनु, भूस्वरूपमा परिवर्तन, परम्परागत प्रविधिको प्रयोग, कृषि ऋण पहुँच र उपलब्धतामा कमी, कृषि बजारको असुविधा यस गाउँपालिकाको कृषि उपक्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन ।

लक्ष्य

कृषि व्यवसाय मूलक र औपचारिक क्षेत्रको रूपमा विकास भएको हुने ।

रणनीति

१. कृषि क्षेत्रको सम्भाव्यताको आधारमा कृषि क्षेत्र घोषणा गर्ने र प्राथमिकताका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना एवम बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तथा आयोजनाको आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१०८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा रोजगार	संख्या	२०२६९	२२२९६	२४५२६	२६९७९
स्थानीय उत्पादनले पूरा गर्ने कृषि उपजको माग	प्रतिशत	७८	८६	९५	१०५
कृषि क्षेत्रबाट हुने बार्षिक आमदानी	रु	४२३६५४	४६६०१९	५१२६२१	५६३८८३
कुल तरकारी उत्पादन	मे.टन	३३५५	३६९१	४०६०	४४६६
कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा रोजगार	संख्या	२०२६९	२२२९६	२४५२६	२६९७९
स्थानीय उत्पादनले पूरा गर्ने कृषि उपजको माग	प्रतिशत	७८	८६	९५	१०५
कृषि क्षेत्रबाट हुने बार्षिक आमदानी	रु	४२३६५४	४६६०१९	५१२६२१	५६३८८३
कुल तरकारी उत्पादन	मे.टन	३३५५	३६९१	४०६०	४४६६

श्रोत: आवधिक विकास योजना, वस्तुगत प्रोफाइल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा कृषि उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ:

(रु. हजारमा)

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)	बजेटको स्रोत (रु.)
-------------	-----------------	--------------------

	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२२३१०	१६७३३	५५७८		३४०६	१७४७६	१४२९	
२०८२/८३	२३७८१	१७८३६	५९४५		३७९०	१८३८२	१६०९	
२०८३/८४	२५३७३	१९०२९	६३४३		४२१७	१९३४१	१८१४	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको कृषि उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/ कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	पुष्ट्याई	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	कृषि प्रसार तथा प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम	सेवा तथा सुविधामा पहुच बढाउनु	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	७१४६	बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन	कृषकहरुले कृषि सम्बन्धी सम्पूर्ण सूचनाहरु सहजरुपमा प्राप्त गर्ने । साथै ७०० घरपरिवारले प्रविधि प्राप्त गरेका ।
२	कृषि व्यवसाय विकास कार्यक्रम	ब्यवसायीक कृषि तर्फ आकर्षित गर्नु	सालबसाली	१४२९३	सम्पन्न प्रतिवेदन	कृषिमा आधारित थप १५० जना उद्यमी तयार भएको ।
३	कृषि उपज बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	बजारीकरण	सालबसाली	१४२९३	बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन	कृषकद्वारा उत्पादित कृषिजन्यको सहज बजार प्राप्त गर्ने
४	विउ प्रवर्द्धन कार्यक्रम	विउ तथा मलको व्यवस्थापन भएको हुने	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	३५७३	सम्पन्न प्रतिवेदन	१ वटा विउ बैक स्थापना वा संचालन हुने
५	अध्यक्षसंग किसान कार्यक्रम	प्रत्यक्ष किसान र अध्यक्ष सम्पर्कमा हुने	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	७१४६	सम्पन्न प्रतिवेदन	किसानका समस्या समाधान र तरकारी क्षेत्र स्थापना हुने ।

क्र.सं.	उपक्षेत्र/ कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	पुष्ट्याई	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
६	बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	रैथाने बाली संरक्षण हुने	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	३५७३	सम्पन्न प्रतिवेदन	बाली संरक्षण भएको हुनेछ।
७	तरकारी पकेट कार्यक्रम	तरकारी पकेट क्षेत्र स्थापना हुने	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	७१४६	बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन	बार्षिक १० प्रतिशतले खेतीमा बृद्धि भएको हुने।
८	सिंचाई प्रणाली निर्माण तथा मर्मतसंभार कार्यक्रम	कृषिका लागि सिंचाईको उपलब्धता भएको हुने	सालबसाली	१४२९३	बार्षिक प्रगती प्रतिवेदन	अन्त्यमा १५०० परिवारले सिंचाइको सुविधा प्राप्त गरेका हुने।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

कृषि, प्रविधि, बजारीकरण, बजार सञ्जाल निर्माण, मल, गुणस्तरीय बीउ तथा कृषि सामग्री, कृषि प्रसार, कृषि भूमिको संरक्षण र एकीकृत व्यवस्थापन गर्न नसकिएमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुने जोखिम रहन्छ। यसैगरी कृषि क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन र प्रकोपको असरको जोखिम संभावना अधिक रहन सक्दछ।

४.२ पशु विकास

पृष्ठभूमि

गैडहवा क्षेत्रमा प्रसस्त जंगल तथा चरन क्षेत्र र पशु आहारको सहज उपलब्धता रहेकाले पशुजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व उच्च रहेका छ। उन्नत नश्लका गाई भैसी, बाख्रा बङ्गुर तथा कुखुरापालनको अभ्यास विस्तार हुँदै गएको छ। व्यावसायिक पशुपालनका लागि गाई, बुगंर, माछा, मौरी ब्लक र पकेट क्षेत्रको विकासमा पालिकाले सहयोग उपलब्ध गराउँदै आएको छ। पालिकाले कृषि फर्म तथा सहकारीको माध्यमबाट पशुपन्छीपालन व्यवसायलाई एकद्वार प्रणालीमार्फत व्यवस्थित तथा वैज्ञानिक बनाउने, उन्नत नश्ल युक्त पशुपालन व्यवसायलाई प्राथमिकता दिने, पशुपालन व्यवसायलाई आधुनिक प्रविधि मैत्री बनाउने नीति लिएको छ।

गैडहवा गाउँपालिका भित्र पशु व्यवसायको उचित मूल्यमा सजिलै विक्री गर्न सकिने, विचौलियाको हस्तक्षेप नहुने, दक्ष प्राविधिक तथा प्रविधिहरुबाट समयमै उपचार पाउन सकिने, कम आर्थिक क्षति, यसै गरि उन्नत नश्लका प्रजातीको उपलब्धता र पालनको सम्भावना रहेकाले प्रति इकाइ उत्पादन बढ्ने, प्रति इकाइ लागत कम हुने, लामो समय सुरक्षित गर्न सकिने साथै ढुवानी छोटो हुने र ठूलो बजार प्राप्त हुने हुदा गैडहवा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र पशु व्यवसाय विस्तारका सम्भावनाहरु रहेका छन्।

समस्या तथा चुनौति

वैदेशिक रोजगारी तथा अन्य रोजगारको तुलनामा पशुपन्छीजन्य व्यवसायमा आकर्षणको कमी रहेको छ । बजार मूल्यको अस्थिरता, महामारी एवम् उत्पादन मूल्य र उपभोक्ता मूल्यबीचको अन्तर उच्च रहने गरेको छ । गैडहवा गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका जग्गा घडेरीमा परिणत हुदै जानु, बस्तीहरु बाक्लो हुदै जानुका कारण पशु आहार उत्पादन हुने जग्गाको अभाव, गाईका बाच्छाहरु सडकमा हुने, मरेका पशुको ब्यवस्थापनमा कठिनाई जस्ता विषयसमस्या र चुनौतिका रुपमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

पशुपन्छी व्यवसाय मूलक र औपचारिक क्षेत्रको रुपमा विकास भएको हुने ।

उद्देश्य

१. सार्वजनिक जमिनलाई पशु आहार वा घाँस उत्पादन गर्न प्रयोग गर्ने
२. पशुपालनलाई मर्यादित व्यवसायको रुपमा विकास गर्ने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना, पालिका प्रोफाइल एवम् कार्यक्रम तथा आयोजनाको आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ

:

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१०८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
व्यावसायिक पशुपालनमा संलग्न कृषक परिवार	संख्या	१०४०१	११४४१	१२५८५	१३८४४
पशुपालन क्षेत्रबाट हुनेबार्षिक आमदानी	रु	३६४०४	४००४४	४४०४८	४८४५३
व्यवसायिक फर्मको संख्या	संख्या	३३०	३३०	३४५	३६५
व्यावसायिक पशुपालनमा संलग्न कृषक परिवार	संख्या	१०४०१	११४४१	१२५८५	१३८४४
पशुपालन क्षेत्रबाट हुनेबार्षिक आमदानी	रु	३६४०४	४००४४	४४०४८	४८४५३
व्यवसायिक फर्मको संख्या	संख्या	३३०	३३०	३४५	३६५

श्रोत: वस्तुगत विवरण प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा पशु उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ:

	बजेट सीमा (रु.)	बजेटको स्रोत (रु.)
--	-----------------	--------------------

आर्थिक वर्ष	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	५०७१	३५४९	१५२१		७७४	३९७२	३२५	
२०८२/८३	५४०५	३७८३	१६२१		८६१	४१७८	३६६	
२०८३/८४	५७६७	४०३७	१७३०		९५८	४३९६	४१२	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको पशु सेवा उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	पशुपंक्षी प्रचार, प्रसार तथा विमा कार्यक्रम	पशुपन्धी जन्य उत्पादनमा वृद्धि, पशुपन्धी उपचार सेवा, प्राविधिक ज्ञान र पशु विमा	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	१६२४	अन्त्यसम्म २१०० जना कृषकले पशुपंक्षी सम्बन्धी ज्ञान, सिप प्राप्त गरेका हुने । २५ प्रतिशतले पशु विमामा सहभागी हुनेछन् ।
२	पशुपंक्षी व्यवसाय विकास कार्यक्रम	पशुपंक्षीमा आधारित रोजगार, उद्यमशिलता प्रवर्धन गर्ने	सालबसाली	४८७३	समग्र पालिकामा ३५ व्यवसाय दर्ता भई नियमित व्यवसाय गरेका हुनेछन् ।
३	पशुपंक्षी उपज बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	पशुपंक्षी उपजहरुको बजारीकरण गर्ने	२०८१।८२ बाट २०८३।८४	४०६०	पशुपंक्षी उपज बिक्रीबाट न्यूनतम रु ३२१०० आम्दानी गर्न सक्षम हुनेछन् ।
४	व्यवसायिक पशुपंक्षीका लागि प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम	पशुपन्धी जन्य उत्पादनमा वृद्धि, पशुपन्धी उपचार सेवा, प्राविधिक ज्ञान, प्रविधि विकास र विस्तार गर्ने	सालबसाली	५६८५	अन्त्यसम्म २१०० जना कृषकले पशुपंक्षी सम्बन्धी ज्ञान, सिप प्राप्त गरेका हुने ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक कार्यक्रम र छलफल

जोखिम तथा अनुमान

पशुपन्धी क्षेत्रका समय सीमा तोकिएका कतिपय कार्यक्रमहरु सशर्त अनुदानमा प्राप्त हुने हुदा ति कार्यक्रमहरुको समयमा समापन गर्न, माहामारीको समयावधिका पशुपन्धी अन्तरगतका कार्यक्रमहरु प्रभावित हुने साथै स्थानिय

तहवाट सम्पादन हुँदै आएका कार्यक्रमको तथ्यांक संकलन, विश्लेषण र प्रतिवेदनमा समानजस्यता कायम हुने र वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त हुने विप्रेषणको रकम कृषि तथा पशुपंछी व्यवसायक्षेत्रको पुँजी निर्माणमा लगाउने वातावरण निर्माण हुनेछ। प्रविधि, मल, गुणस्तरीय पशुजन्य सेवाको सुलभ आपूर्ति, उचित बजारीकरण गर्न नसकिएमा अपेक्षित नतिजा प्राप्तीमा जोखिम रहने आकलन गर्न सकिन्छ।

४.३ उद्योग, व्यापार तथा रोजगार

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिका औद्योगिक नगर भन्दा पनि कृषि, पशुपालन, पर्यटनका साथै आवसीय क्षेत्रको रूपमा विकास भएको गाउँपालिका हो। यहाँ ठूलाठूला उद्योगहरू छैनन् साथै वातावरणीय र जमिनको उपलब्धता दुबै दृष्टिकोणले ठूला उद्योग खुल्ने सम्भावना कम रहेको छ। उद्योग व्यवसायनै आम मानिसहरूको आयआर्जनको प्रमुख आधार भएकाले पालिकाले खासगरी साना तथा घरेलु उद्योग तथा सेवामूलक व्यवसायको प्रवर्द्धनलाई प्राथमिकता राखि कार्य गर्दै आइरहेको छ। गाउँपालिकाका भिन्न कृषि तथा पशु उपजहरूको खरिद बिक्रि व्यापारिक केन्द्रहरूको रूपमा साडी, जोगडा, विष्णुपुरा, सूर्यपुरा, हसनापुर, ठाकुरापुर, गुलेरिया, विसौरिया, भुजौली जस्ता केन्द्रमा हुने गरेको छ। जोगडा र सूर्यपुरा बजारमा लाग्ने हाट बजारमा यस्ता बस्तुको खरिद बिक्रि गर्ने स्थल हुन। पालिकाले लघु तथा घरेलु उद्यम सम्बन्धी सीपमूलक तालिम सञ्चालन गर्ने, विदेशबाट फर्किएका तथा रोजगारीको खोजीमा रहेका व्यक्तिहरूमा रहेको सीपको विवरण समेतको रोजगार सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन गरी रोजगारदाताहरूसँग समन्वय गराई रोजगार सिर्जनामा सहयोग प्रदान गर्ने, गैडहवा गाउँपालिका उद्योग व्यवसायको लागि बजार प्रसस्त रहेकोले बजारको मागलाई हेरी व्यवसाय सञ्चालन गर्दा उद्योग व्यवसाय सफल हुने सम्भावना भएकोले उद्योग तथा ब्यापार क्षेत्रको विकासका लागि ठोस कदम चाल्नुपर्ने देखिन्छ।

समस्या तथा चुनौति

बजारको प्रचुर सम्भावना भएता पनि औद्योगिक पूर्वाधारहरू जस्तै सडक, उर्जा, पुँजी, दक्ष जनशक्ति, प्रविधि आदिको अवस्था अत्यन्त कमजोर, औद्योगिक उत्पादनको सीप सिकाउने शिक्षा प्रणालीको अभाव, पालिकाका बजारकेन्द्रहरूमा ठूलो स्तरको आर्थिक गतिविधि नहुनु, निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षण गर्न नसक्नु, वित्तीय सुरक्षाको पर्याप्त प्रत्याभूति नभएको, उद्योगमा संलग्न मजदुर तथा औद्योगिक क्रियाकलापका दौरान सामाजिक जटिलता, अपराध, व्यवसायीक पेश प्रति आकर्षण नहुनु आदी समस्या र चुनौतीहरू रहेका छन्।

लक्ष्य

उद्यमशीलताको वृद्धि मार्फत उद्योग व्यवसायहरूको विकास र विस्तार गर्नु

रणनीति

१. उद्योग व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरणलाई सरलीकृत गरी उद्यमशीलतालाई प्रवर्द्धन गर्ने
२. स्वरोजगार सिर्जना र व्यक्तिगत उद्यमशीलताका लागि बीउ पुँजी (Seed Money) ऋणको व्यवस्था गर्ने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०।८१	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
उद्यमशिलता विकास तालिम प्राप्त	जना	३६७	४५२	५३७	६२२
उद्यमी संख्या	जना	२८२	३६७	४५२	५३७
साझा सुविधा स्थापना	वटा	०	१	१	२
लघु उद्यमी समुह	समुह	१२	१४	१६	१८
घरेलु तथा स्थानीय कच्चा पदार्थको प्रयोगमा आधारित उद्योगहरू प्रवर्द्धन	संख्या	५	७	९	११
सुचिकृत वेरोजगारहरूलाई औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जना दिन	जना	७२	८५	९०	१००

श्रोत: आवधिक विकास योजना र वस्तुगत विवरण प्रोफाइल तथा प्रतिवेदन

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा उद्योग, व्यापार, श्रम र रोजगार उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१२०४३	५१२१	६९२१		१८३८	९४३३	७७१	
२०८२/८३	१२८३६	५४५९	७३७७		२०४५	९९२२	८६९	
२०८३/८४	१३६९५	५८२४	७८७१		२२७६	१०४४०	९७९	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको उद्योग तथा व्यापार उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	उद्यमशिलता मार्फत उद्यम विकास गर्ने	सालबसाली	४८७३	२५५ जनाले उद्यम सञ्चालन गरेका हुनेछन् ।
२	श्रम तथा रोजगार प्रवर्द्धन र श्रमिक सुरक्षा कार्यक्रम	प्रविधि हस्तान्तरण, विउ पूँजी र लगानी सम्मेलन मार्फत स्थानीय बजार प्रवर्द्धन गर्ने	आ.व. ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म ।	१३४८१	अन्त्यमा १ लगानी सम्मेलन, उद्यमीहरूमा नविन प्रविधि हस्तान्तरण र विउ पूँजी मार्फत बजार विस्तार भएको हुने ।
३	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई अधिकतम १०० दिन बराबर कामको सुनिश्चित गर्ने	सालबसाली	२०२२१	सुचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई १०० दिनको रोजगारी भएको हुने ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त पूँजी उद्योग तथा व्यवसायमा परिचालन गर्न आवश्यक नीति र कार्यक्रम हुन जरूरी छ । उद्योग तथा व्यापार सम्बन्धी पालिकाको ठोस नीति नहुँदा बेरोजगार युवाहरूलाई कृषि तथा गैर कृषिमा आधारित व्यवसायमा आकर्षित गर्न कठिन देखिन्छ ।

४.४ पर्यटन तथा संस्कृति

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिकाका बुद्धको जन्मभूमि नजिकमा रहेको यस गाउँपालिकामा पर्यटनको प्रचुर सभावना रहेको छ गैडहवा गाउँपालिकामा पर्यटन विकासको प्रचुर सम्भावना भएको, गैडहवा गाउँपालिकामा अबको मुख्य सम्भावना बोकेको क्षेत्र पर्यटनलाई पनि लिन सकिन्छ ।

यस गाउँपालिकाको विष्णुपुरामा रहेको गैडहवा ताल यहाँको प्रमुख ताल हो। गाउँपालिकाकै अर्को ताल सगरहवा ताल हो यो करिब २ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस तालको डिपिआर भैसकेको छ। यस्तै कृषि, पर्यटन तथा जैविक विविधताको दृष्टिले महत्वपूर्ण स्थान राख्दछ । त्यस्तै लगभग १२ बिगाह क्षेत्रफलमा रहेको हसनापुरको तुलसीहवा ताल, गुलरिया ताल (६ बिगाह), लोतपुरवा (२ बिगाह), बिसौरिया (१ बिगाह), सडहवा (१ बिगाह), भुजौली (१ बिगाह) आदि यस गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरूमा साना ठूला गरी धेरै तालतलैयाहरू रहेका छन् । जसबाट किसानहरूले आशातित उपलब्धि हासिल गर्न सकेका छैनन् । यस गाउँपालिकामा रहेका रामजानकी मन्दिर, शिवमन्दिर, दुर्गामन्दिर, सरस्वती मन्दिर, बौद्ध गुम्बा, मस्जिद तथा चर्चहरूको संवर्द्धन गरेमा पर्यटकीय विकास गर्न सकिने प्रसस्त सम्भावना छ । गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनीबाट नजिक रहेको यस गाउँपालिकालाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा सम्भावनाका रूपमा लिन सकिन्छ ।

पालिकाका उपयुक्त स्थलमा निजीक्षेत्रलाई आकर्षित गरी गुणस्तरीय होटेल, रिसोर्ट, होमस्टे तथा लजहरू खोल्ने, स्थानीय मौलिक कला र सांस्कृतिक विकास र संरक्षण गरी अध्ययन केन्द्रको रूपमा विकास गर्न सकिने, प्रत्येक वर्ष पर्यटन महोत्सव आयोजना गरी सांस्कृतिक नाँच, भेषभूषा प्रदर्शनी, खानपान तथा परम्परागत सीपहरूको प्रदर्शनी गर्न सकिने सम्भावनाहरू रहेका छन् ।

समस्या तथा चुनौति

वार्षिक रूपमा के कति आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूले नगर क्षेत्रको भ्रमण गरे र निजहरूको बसाई के कति दिन रहेको थियो सो को यकिन तथ्याङ्क नभएता पनि यस पालिका क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरूको चहल पहल विगतमा भन्दा बढेको पाइन्छ । पर्यटन क्षेत्रका लागि सहयोगी भौतिक पूर्वाधार विकासका लागि आवश्यक स्रोत व्यवस्थापन गर्ने, स्थानीय होटल तथा पर्यटन सेवासँग सम्बन्धित अन्य व्यवसायको गुणस्तर प्रवर्द्धन, नगर भएर अन्य क्षेत्रमा जाने पर्यटकलाई केही दिन नगरमा नै रोक्ने किसिमका पर्यटन प्याकेज निर्माण र कार्यान्वयन जस्ता विषय निजी क्षेत्रको आकर्षक व्यवसायिक छनोट बनाउने जस्ता चुनौती रहेको छ ।

सोच

“आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक समृद्धिको आधार पर्यटनको विकास”

लक्ष्य

पर्यटन क्षेत्रको विकास र विस्तार भएको हुनेछ ।

उद्देश्यहरू

१. गैडहवा तालको महत्व र गरिमालाई अभिवृद्धि गराई एक आकर्षक पर्यटन स्थलको रूपमा विकसित गरी राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा परिचित गराउने ।
२. पर्यटन व्यवसायको विकास, विस्तार र प्रबर्द्धन गरी राष्ट्रिय उत्पादन तथा विदेशी मुद्रा आर्जनमा अभिवृद्धि गर्दै बढीभन्दा बढी रोजगारीका अवसरहरूको सृजना गरी नगरलाई समृद्ध बनाउने ।
३. नगरलाई सुरक्षित, भरपर्दो तथा आकर्षक पर्यटन स्थलको रूपमा विकसित गरी बाह्य पर्यटन समुदायमा पालिकाको छविलाई उच्च एवं मर्यादित ढंगबाट स्थापित गर्ने ।
४. पर्यटकहरूलाई गुणात्मक सेवा प्रदान गर्न पर्यटन व्यवसायमा देखापरेका समस्याहरूको निराकरणका उपायहरू पत्ता लगाउन आवश्यकतानुसार कार्यमूलक अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।

रणनीति

१. नगरभित्रका ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, साँस्कृतिक र प्राकृतिक तथा अन्य पर्यटकीय सम्पदाहरूको संरक्षण प्रवर्धन एवम् विकास गर्ने
२. पर्यटन गुरु योजना गरि सोले पहिचान गरेका पर्यटकीय सम्भाव्य क्षेत्रहरूको प्रचार प्रसारलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गर्ने
३. पर्यटन उद्योगमा योगदान पुर्याउने जनशक्ति उत्पादन तथा परिचालन गर्ने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना, नगर बस्तुगत प्रोफाइल र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
पर्यटकहरूको बसाई (औसत दिनमा)	दिन	०	१	२	२
पर्यटकबाट दैनिक खर्च	डलर	०	१५	२५	३०
आन्तरिक पर्यटक आवगमन संख्या(वार्षिक)	संख्या		१५००	२०००	२५००
बाह्य पर्यटक आवगमन संख्या(वार्षिक)	संख्या	०	१०	२५	५५

श्रोत: आवधिक विकास योजना र वस्तुगत विवरण प्रोफाइल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा पर्यटन र संस्कृति उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु. हजारमा)				बजेटको स्रोत (रु. हजारमा)				
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य	
२०८१/८२	१९०	११४	७६		२९	१४९	१२		
२०८२/८३	२०३	१२२	८१		३२	१५७	१४		
२०८३/८४	२१६	१३०	८६		३६	१६५	१५		

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको पर्यटन तथा संस्कृति उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	पर्यटनका लागि आवश्यक न्यूनतम पूर्वाधा निर्माण गर्ने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	४२६	आधाभूत पूर्वाधार निर्माण भएको हुने
२	पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	पर्यटन प्रवर्द्धन	सालबसाली	१८३	कुल ग्रार्हस्त उत्पादनमा पर्यटकको योगदान १० प्रतिशत हुनेछ ।

स्रोत: आवधिक विकास योजना तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त पूँजी पर्यटन क्षेत्रमा परिचालन भए पर्यटन व्यवसाय आकर्षित हुने देखिन्छ। सरकारी क्षेत्र, निजी क्षेत्र र नागरिक साभेदारीहरुको सकृयतामा यस क्षेत्रको विकास र विस्तार हुनेछ। समग्र क्षेत्रको साभेदारी हुन नसकेमा पर्यटन क्षेत्रको अपेक्षित नजिता हासिल नहुने जोखिम रहन सक्दछ।

४.५ सहकारी र वित्तीय सेवा

पृष्ठभूमि

पूँजीको संकलन र उचित सदुपयोग मार्फत आय आर्जन गर्न सहकारीको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ । राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको ३ प्रमुख खम्बा मध्ये एक महत्वपूर्ण खम्बाको रूपमा रहेको सहकारी क्षेत्रको ग्रामीण अर्थतन्त्र सुदृढीकरणमा मुख्य सहयोगी भूमिका हुन्छ । यसले स्थानीय स्रोत साधन, सीप, पूँजीलाई ब्यापक रूपमा परिचालन गरि रोजगार तथा आयआर्जनमा योगदान गर्नेछ । साथै यस क्षेत्रले स्थानीय आवश्यकता अनुसार वस्तु तथा सेवाको उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण गरी स्थानीय नगरबासीहरूको आर्थिक तथा सामाजिकस्तर सुधार गर्नमा योगदान गर्नेछ ।

यस पालिकामा हाल विधिवत दर्ता भई सञ्चालनमा रहेका ८३ वटा सहकारी संस्थाहरू रहेका छन् । यी संस्थाहरू महिला, ऋण तथा बचत, कृषि, पर्यटन, बहुउद्देश्यीय गरी सबै प्रकारका छन् । यी सहकारीहरू उत्पादन तथा बजारीकरणमा परिचालन गर्दै गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरूको अभिलेखिकरण, सशक्तिकरण गर्ने, सहकारीहरूलाई कृषि, पशु तथा व्यवसायमा सम्म्लन गराई रोजगारी सिर्जनामा लगाउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

सहकारी क्षेत्रतर्फ क्रमशः जनताको आकर्षण बढ्दै गैरहेको, सानो रकम भए पनि बचत गर्नुपर्छ भन्ने चेतनाको क्रमश विकास भएको, सामूहिकता र सहकार्यमार्फत आर्थिक विकासको सम्भावना रहेको, सहकारीको परिचालन, नियमन, अनुगमन र खारेजी सम्बन्धी अधिकार स्थानीय सरकारलाई प्राप्त भएकाले यस उपक्षेत्रका प्रमुख सम्भावना र अवसर रहेका छन् ।

समस्या तथा चुनौति

सहकारी संस्था सम्बन्धी अधिकार स्थानीय सरकारको एकल अधिकारका रूपमा रहेकोले यही अधिकारका आधारमा स्थानीय कानून र संस्थागत प्रबन्ध गरी सहकारी क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्ने अवसर गाउँपालिकालाई भए पनि समान उद्देश्य भएका सहकारीहरूलाई गाभ्ने, सहकारी क्षेत्रको स्रोतलाई स्थानीय आर्थिक विकासका क्षेत्रमा केन्द्रित गर्ने, एउटै उद्देश्य भएका सहकारीहरूबीचको प्रतिस्पर्धालाई स्वच्छ बनाउने र उत्पादनमुलक क्षेत्रमा सहकारीको लगानी बृद्धि गर्दै सदस्य तथा बचतकर्ताको पूँजीको सुरक्षा गरी आर्थिक विकासमा सहकारी क्षेत्रको योगदान बढाउने जस्ता चुनौती यस क्षेत्रमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

गाउँपालिका भित्र वित्तीय पहुँच बृद्धि भएको हुनेछ ।

रणनीति

१. गाउँपालिका भित्र सहकारीहरूको अभिलेखिकरण, सशक्तिकरण गर्नु
२. सहकारीहरूलाई कृषि, पशु तथा व्यवसायहरूमा सम्म्लन गराई रोजगार सिर्जना गर्नु

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

पालिका प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
सहकारी संस्था विवरण	संख्या	८३	८३	७८	७८
नियमित सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी ब्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा अध्यावधिक	संख्या	६३	७५	७८	७८
वित्तीय सस्थाहरुबाट व्यवसाय संचालनका लागि सहूलियत पूर्ण कर्जा प्राप्त	जना	०	७५	११०	२००
सहकारी संस्थाको क्षमता विकास	पटक	२	३	३	३
सदस्यता वृद्धि	प्रतिशत	५	७	८	१०

श्रोत: आवधिक विकास योजना, विषयगत छलफल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा सहकारी तथा वित्तीय उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	५७०	४५६	११४		८७	४४७	३७	
२०८२/८३	६०८	४८६	१२२		९७	४७०	४१	
२०८३/८४	६४९	५१९	१३०		१०८	४९५	४६	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको सहकारी तथा वित्तीय उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/ कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	सहकारी क्षमता विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सहकारीको क्षमता अभिवृद्धी गर्नु	सालबसाली	१३७०	१० प्रतिशतले सहकारी सदस्यता बृद्धि हुनेछ । साथै नियमित सहकारी विवरण अध्यावधिक
२	वित्तीय साक्षरता तथा पहुँच कार्यक्रम	वित्तीय साक्षरता भएका हुने	सालबसाली	४५७	वित्तीय साक्षरता भई उचित स्थानमा लगानी गर्न सक्षम

श्रोत: आवधिक विकास योजना तथा वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

वित्तीय एवम् सहकारी संस्थाहरु स्थानीय उत्पादन र सोको बजारीकरण, आर्थिक गतिविधिमा क्रियाशिल हुनु पर्ने हुन्छ । उपरोक्त अवस्था सिर्जना हुन नसकेमा लक्ष्य हासिल गर्न जोखिम रहन्छ ।

परिच्छेद ५ : सामाजिक क्षेत्र

स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, सरसफाई, महिला, बालबालिका र सामाजिक समावेशीकरण, युवा तथा खेलकुद जस्ता उप-क्षेत्रहरू यस परिच्छेद अन्तर्गत रहेका छन् जसमा उप-क्षेत्रहरूको समस्या तथा चुनौति, उद्देश्य, नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य, विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान, आयोजना तथा कार्यक्रम र पूर्वानुमान सहित संक्षिप्त विवरण, जोखिम तथा अनुमान पक्षहरू समावेश गरिएको छ ।

५.१ शिक्षा

पृष्ठभूमि

पालिका प्रोफाइल अनुसार गैडहवा गाउँपालिका जम्मा ५० विद्यालयहरू रहेका छन् । जसमा संस्थागत विद्यालय १५, सामुदायिक विद्यालय २३ र धार्मिक विद्यालय १२ र १ विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा संचालन रहेका छन् । गाउँपालिकामा ९८.६९ प्रतिशत साक्षरता रहेको छ । सामुदायिक विद्यालयमा बालबालिकाको पहुँच वृद्धि र टिकाउका लागि बाल विकाससम्म पालिकाले दिवा खाजा कार्यक्रम व्यवस्थापन गरेको छ । शिक्षाप्रति सचेत नागरिकहरू साथै शिक्षा विकासको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्न सक्ने कानूनी प्रावधान रहेकाले प्राविधिक शिक्षालय संचालन गर्न सकिने, विद्यालयका लागि आवश्यक जनशक्ति सजिलै प्राप्त गर्न सकिने, व्यक्तिगत तवरबाट शिक्षामा लगानी बढ्ने, पालिकाले यहाँ शैक्षिक सुधारका लागि थप बजेटको व्यवस्था गर्न सक्ने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

समस्या तथा चुनौति

विद्यालय शिक्षामा सबै बालबालिकाको पहुँच, उपयुक्त पूर्वाधारको विकास मार्फत राष्ट्रलाई आवश्यक सक्षम, दक्ष र कर्मठ नागरिक उत्पादन गर्नु आवश्यकता रहेता पनि समग्र शैक्षिक समस्याहरू सम्बोधन गरी शैक्षिक संस्थाहरूलाई सुविधासम्पन्न बनाउन बजेटको व्यवस्था गर्न, शिक्षाको गुणस्तर सुधारमा व्यापक लगानी तथा प्रभावकारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न, अनुगमन प्रणालीको व्यवस्था गर्न, शैक्षिक क्यालेण्डर व्यवस्थित गर्न, शिक्षकहरूलाई नियमित तालिम प्रदान जस्ता विषयहरू संवोधन गर्दै जानु पर्ने देखिन्छ । बालमैत्री तथा विद्यार्थीमैत्री शिक्षण सिकाइ पद्धतिको विकास गर्नुपर्ने, अन्तर्राष्ट्रिस्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्न सक्ने शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्नु, पालिकामा जे. टि. ए, भेटेरीनरी, कृषि, वन विज्ञान प्राविधिक, व्यावसायिक र व्यावहारिक जस्ता विषय पढ्न सक्ने विद्यार्थीहरूलाई गाउँमा सेवा गर्ने वातावरण बनाई विशेष सहयोग गर्नु, सुविधा तथा पूर्वाधारयुक्त विद्यालय भवनको व्यवस्थापन गर्नु, प्राविधिक कलेजहरू सञ्चालन गर्न लगानीको समस्या र जीर्ण भवनहरूमा पठनपाठन गराउनुपर्ने बाध्यता जसता प्रमुख चुनौतिको रूपमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

गुणस्तरीय शिक्षामा पालिकावासीको पहुँच वृद्धि भएको हुनेछ ।

रणनीति

१. प्रारम्भिक बालबालिका कार्यक्रमलाई शिक्षाको अभिन्न अंगको रूपमा विकास गरी सबै बालबालिकामा सहज पहुँच पुर्याउने
२. शिक्षाको मापदण्ड अनुसार आधारभूत शिक्षाको अनिवार्य र निशुल्क पहुँच पुर्याउने
३. विद्यालयमा शिक्षाको गुणस्तरको न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण गरी त्यसै अनुसारको अनुगमन प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउने
४. निजी विद्यालयलाई सेवामूलक बनाउँदै ल्यैजाने ।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
साक्षरता दर –१५ वर्ष माथि)	प्रतिशत	७१.३०	७८.००	८६.००	९८.००
प्राविधिक विद्यालय सञ्चालन	संख्या	१	२	२	३
विद्यालय सञ्चालन सबै	संख्या	५०	५०	५२	५२
प्राविधिक शिक्षा अध्ययनरत विद्यार्थी	जना	२२	६०	८०	९०
स्थानीय पाठ्य सन्दर्भ सामाग्रही सहित पठन पाठन	संख्या	०	१	१	१

श्रोत: आवधिक विकास योजना, विषयगत छलफल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा शिक्षा उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

	बजेट सीमा (रु.)	बजेटको स्रोत (रु.)
--	-----------------	--------------------

आर्थिक वर्ष	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२२५०६९	२०२५६२	२२५०७		३४३५५	१७६२९८	१४४१६	
२०८२/८३	२३९९०२	२१५९१२	२३९९०		३८२२९	१८५४३९	१६२३३	
२०८३/८४	२५५९६१	२३०३६५	२५५९६		४२५४३	१९५११३	१८३०५	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको शिक्षा उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम	बाल बिकासका लागि कक्षा १ मा भर्ना वृद्धि गर्नु	सालबसाली	१४४१८६	प्रारम्भिक बाल विकासमा भर्नादर ९८.७ प्रतिशत पुगेको हुनेछ ।
२	विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम	आधारभूत शिक्षा निशुल्क र अनिवार्य गर्ने	सालबसाली	१०८१४०	आधारभूत तह खुद भर्नादर ८६ प्रतिशत पुगेको हुनेछ र शैक्षिक उपलब्धि सरदर ९८ प्रतिशत हुनेछ ।
३	प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा कार्यक्रम	प्राविधिक तथा व्यावसायिक संचालन	निरन्तर	२५२३२६	प्राविधिक विद्यालय स्थापना भई भर्नादर बृद्धि भएको हुनेछ ।
४	शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण कार्यक्रम	प्रभावकारी शैक्षिक सेवा प्रवाह गर्ने	सालबसाली	१०८१४०	सामुदायिक सिकाई केन्द्र सबलीकरण भएको हुनेछ ।
५	डिजिटल क्षमता विकास कार्यक्रम	शिक्षामा डिजिटलाइजेशन भएको हुने ।	आव ०८१।०२ देखि ०८३।०४ सम्म	१०८१४०	सबै सामुदायिक विद्यालयहरूमा कम्प्युटर ल्याब सहित शिक्षकहरूका लागि आंशिक ल्यापटप प्रोत्साशन भएको, विद्यालयहरूमा ICT based शिक्षा सिकाइ भएको हुनेछ ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना र बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

सबै सरोकारवाला बीच प्रभावकारी समन्वय भई शैक्षिक क्षेत्रमा आवश्यक जनशक्ति व्यवस्था, पर्याप्त पूर्वाधार विकास, क्षमता विकासका अवसर, नवीनतम प्रविधिको उपयोग हुनेछ । सहकार्य र साभेदारी विकासको पक्षमा ध्यान दिन नसकेमा अपेक्षित नतिजा हासिल नहुने जोखिम देखिन्छ ।

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

पृष्ठभूमि

सुलभ स्वास्थ्य र स्वस्थ नगरबासी भन्ने नारालाई साकार पार्न स्वास्थ्य संस्थाहरूको सुदृढीकरण, नगर अस्पताल सञ्चालन र स्वास्थ्यकर्मीहरूको प्रभावकारी सञ्चालनको लागि नगर स्वास्थ्य नीति तयार गरि लागु गरिएको छ । गैडहवा गाउँपालिका क्षेत्र भित्र १ अस्पताल, ४ स्वास्थ्य चौकी, ४ आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, १२ गाँउघर क्लिनिक, १६ खोप क्लिनिक, २ प्रसुती केन्द्र, ३ प्रयोगशाला, १ आयुर्वेद अस्पताल/केन्द्र ४ क्षयरोग उपचार केन्द्र स्वास्थ्य संस्था नगरबासीको आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका लागि उपलब्ध हुने निशुल्क औषधिको सहज व्यवस्थापन तथा समूचित वितरणको सुनिश्चितता गर्दै प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरू रहेका छन् । यसै गैडहवा गाउँपालिका भित्र दक्ष जनशक्ति तथा विज्ञ, स्वास्थ्य क्षेत्रका संघसंस्था क्रियाशील रहनु, सचेत नागरिकहरू भएकाले गुणस्तर सेवा प्रवाह हुने, साभेदारी संस्थाहरूको सक्रियताबाट स्वास्थ्य सेवा थप प्रभावकारी बनाउन सकिने साथै नागरिकहरूमा स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतना बढाउन सहज हुने सम्भावनाहरू रहेका छन् ।

समस्या तथा चुनौति

जीवनशैलीमा आएको परिवर्तनले मानिसहरूमा शारीरिक परिश्रम गर्ने बानीमा ह्रास आउनु, खाना सम्बन्धी व्यवहारमा परिवर्तन नभएको अर्थात तयारी र अस्वस्थकर खानाप्रतिको आकर्षण बढ्दै जानु, रोगबाट बच्न अपनाउनुपर्ने साबधानीका उपायहरूको बारेमा पर्याप्त जानकारीको अभाव, नगरक्षेत्र भित्र हरियारी क्षेत्र कमी हुँदै जानु, यातायातका साधनको वृद्धि र कलकारखानाको वृद्धिका कारण वातावरण प्रदुषित हुँदै जानु, विषादी तथा मिसावट युक्त खानाको प्रयोग बढ्दै जानु, स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनाको अभावका कारण बालबालिका स्वास्थ्य, महिला तथा प्रजनन स्वास्थ्य, जेष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य र समग्र सामुदायिक स्वास्थ्य जोखिममा पर्न सक्ने जस्ता प्रमुख चुनौतिको रूपमा रहेका छन् ।

सोच

“स्वस्थ, उत्पादनशील र खुशी नागरिक ”

लक्ष्य

गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा नगरबासीहरूको सहज पहुँच वृद्धिगरी स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याइनेछ ।

उद्देश्यहरू

१. सामाजिक न्याय तथा समताको मान्यतामा आधारित भएर आधारभुत स्वास्थ्य सेवाहरूमा पालिका बासीहरूको समान पहुँच पुऱ्याउने ।
२. वातावरण प्रदुषण, अस्वस्थकर खाना तथा दुषित पानीबाट सृजित रोग र जोखिमको न्युनिकरण गर्ने ।
३. पालिका बासीहरूमा स्वस्थ जीवनशैली प्रवर्धन गरी स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउने ।

रणनीति

- ❏ स्वास्थ्य सेवामा सबैको समान पहुँच पुऱ्याउने
- ❏ स्वास्थ्य प्रणालीको सुधार गरिने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना, वस्तुगत प्रोफाइल र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०।८१	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
आधारभुत सुविधा उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	संख्या	५	५	६	६
स्वास्थ्य चौकी	संख्या	४	४	३	३
स्वास्थ्य विमामा संलग्न घर परिवार	प्रतिशत	०	२५	३५	५५
आयोडिनयुक्त नून प्रयोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	१००	१००	१००	१००
५ वर्षमुनिका कम तौल भएका बालबालिका	प्रतिशत	६	६	५	५

श्रोत: आवधिक विकास योजना, प्रोफाइल.

विषय उपक्षेत्रगत स्तर तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा स्वास्थ्य तथा पोषण उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	पाल	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२७९५१	२५१५६	२७९५		४२६७	२१८९४	१७९०	
२०८२/८३	२९७९३	२६८१४	२९७९		४७४८	२३०३०	२०१६	
२०८३/८४	३१७८८	२८६०९	३१७९		५२८३	२४२३१	२२७३	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको स्वास्थ्य तथा पोषण उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	स्वास्थ्य सेवा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवा	सालवसाली	४४७६६	स्वास्थ्य संस्थाहरु मार्फत गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवा नियमितरुमा संचालन हुनेछ
२	सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम	पोषण	सालवसाली	१७९०७	विशेष पोषण
३	किशोर किशोरी मैत्री कार्यक्रम	स्थास्थ्य सम्बन्धी सचेतता गर्ने	आव ०८०१८१ देखि ०८११८२ सम्म	१३४३०	किशोर किशोरीहरु प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी जानकारी भएको हुनेछन् ।
४	विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम	स्वास्थ्यमा पहुँच गराउने	निरन्तर	१३४३०	एक विद्यालय एक नर्स अनिवार्य रहेका हुनेछन् ।

स्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

अन्तर निकाय तथा सरोकारवालाको सक्रिय सहभागिता, सहकार्य र साभेदारी हुन नसकेमा कोभिड १९ जस्ता महामारीले जनस्वास्थ्य तथा नगरबासीको सामाजिक तथा आर्थिक स्थिति क्षय गर्न सक्ने जोखिम रहेको छ ।

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

पृष्ठभूमि

खानेपानी तथा सरसफाईमा गैडहवा गाउँपालिकामा “एक घर एक धारा” को अवधारणा पूर्णता पाउने अवस्थामा पुगेको छ। खानेपानीको बैकल्पिक श्रोतको व्यवस्थित डीप बोरिङ्ग प्रणालीलाई उपयोगमा ल्याउने प्रयास भएको छ।

सफा, सुन्दर, स्वस्थ र स्वच्छ गाउँ हाम्रो समाजको प्रमुख परिचायक विषय हो। त्यसैगरी स्वस्थ जीवन जिउन हाम्रो वरपरको वातावरण सफा र स्वच्छ हुनु जरूरी छ। गुणस्तरीय खानेपानी र सरसफाईको क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी थप खानेपानी आयोजनाहरू निर्माण गरी स्वस्थ नागरिक उत्पादनमा योगदान पुऱ्याउदै वैज्ञानिक विधिहरूको प्रयोगद्वारा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ। सबै घरधुरीले स्वच्छ पिउनेपानीको उपभोग गर्न पाउने अवस्था सिर्जना गर्न गाउँपालिकाले विशेष कार्यक्रमहरू योजनावद्ध रूपमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ।

समस्या तथा चुनौति

दिन प्रतिदिन बढ्दै गएको खानेपानी तथा सरसफाईको अत्याधिक मागका बीच निर्माणाधीन आयोजना समयमै सम्पन्न गर्न नसकिनु, सम्पन्न भएका आयोजनाको उचित मर्मत सम्भार तथा पुर्नस्थापना गर्न नसकिनु, खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको दिगो विकास लक्ष्य हासिल हुने गरी आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न नसकिनु प्रमुख समस्याका रूपमा रहेका छन्। त्यसैगरी प्राकृतिक मानवीय तथा अन्य कारणले पानीका मुहानहरू सुक्दै जानु, बढ्दो शहरी क्षेत्रमा पानीको माग पूरा गर्न अत्यधिक चाप पर्नु र उत्सर्जित फोहोर पानीको उचित व्यवस्थापन हुन नसकी नदीनाला, ताल तलैया एवम् जलाशयहरू प्रदूषित बन्दै जानु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीका रूपमा रहेका छन्।

लक्ष्य

सुरक्षित र पर्याप्त खानेपानी तथा सरसफाई सेवामा नगरवासीको पहुँच सुनिश्चित भएको हुनेछ।

उद्देश्यहरू

१. पालिका बासीहरूलाई स्वाच्छ खानेपानी सुविधा पुऱ्याउनु
२. गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरूमा सरसफाईको सुविधा पुऱ्याउनु

रणनीति

१. गाउँपालिकाभित्रको फोहोर पालिकामै व्यवस्थापन गर्ने
२. स्वच्छ र स्वस्थ खानेपानी प्रत्येक घरमा पुऱ्याउन आवश्यक कार्य गर्ने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

पालिका प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०।८१	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
घरधुरीमा धारा जडान भएको परिवार	प्रतिशत	३४	४०	४५	५०
सेफ्टीटंकी सहित पक्की शौचालय भएका घरपरिवार	प्रतिशत	६४.९०	७२	८८	९००
आफ्नो शौचालय प्रयोग गर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	९५.५०	९००	९००	९००

श्रोत: वस्तुगत प्रोफाइल, आवाधिक विकास योजना र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा खानेपानी तथा सरसफाइ उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	वालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२७८९	८३७	१९५२		४२६	२१८४	१७९	
२०८२/८३	२९७३	८९२	२०८१		४७४	२२९८	२०१	
२०८३/८४	३१७२	९५१	२२२०		५२७	२४१८	२२७	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको खानेपानी तथा सरसफाइ उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	खानेपानी तथा सरसफाई संरचना निर्माण र मर्मत सम्भार कार्यक्रम	नया स्रोत र मर्मत सम्भार हुने	सालबसाली	७५९३	खानेपानी सेवा प्रवाहका लागि टंकी मर्मत, फिल्टर जडान, टंकी निर्माण भएको हुने
२	खानेपानी तथा सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम	खानेपानी तथा सरसफाई प्रवर्द्धन हुने	सालबसाली	१३४०	खानेपानी बोर्ड, सार्वजनिक जग्गा संरक्षण लगायत नगरस्तरीय बोर्ड संचालनमा रहेको हुनेछ ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना र बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

खानेपानीको स्रोतमा पर्ने प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्नु चुनौति छ । साथै व्यवस्थित बसोबास, फोहारमैलाको उचित व्यवस्थापन, प्रदूषण नियन्त्रण जस्ता विषयलाई खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न जोखिम पक्षको रूपमा आँकलन गरिएको छ ।

५.४ महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग (लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण)

पृष्ठभूमि

सामाजिक जागरणको पर्याप्तता नभएको, राजनैतिक चेतनाको परिपक्वता नभैसकेको र पुरानो सामाजिक, जातिय, लैङ्गिक तथा वर्गिय स्वरूपको समाजमा व्यापक रूपान्तरण समेत भैनसकेकोले नेपालमा लैङ्गिक समानता, जेष्ठ नागरिकको सम्मान, सामाजिक सुरक्षा, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार र कठिनाइहरूको सम्बोधन तथा समग्र सामाजिक समावेशीकरणका मुद्दाहरू सामाजिक विकासका दृष्टिले केन्द्रिय भाग मै रहेका छन् । यस्तो वर्ग/समूह तथा क्षेत्रको प्रकृति एउटै प्रकृति र एउटै किसिमका छैनन । तिनीहरू बीच ठुलो भिन्नता छ । यसर्थ यस गैडहवा गाउँपालिकामा समेत यी सवालहरूको व्यापक सान्दर्भिकता रहेको र विकास योजनाले यी विषयहरूलाई महत्व दिएर समेट्नु पर्ने देखिन्छ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सन्दर्भमा सशक्तीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम गर्ने, महिलाहरूलाई आय आर्जनका अवसरहरू सिर्जना गर्नसक्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, योजना तर्जुमा प्रक्रिया लगायत पालिकाको गतिविधिहरूमा महिला, बालबालिका तथा लक्षित समूहको अर्थपूर्ण सहभागिता गराउदै लान सकिने सम्भावना देखिन्छ ।

समस्या तथा चुनौति

पूर्णरूपमा महिलाहरु आर्थिक हिसाबले आत्मनिर्भर हुन नसक्नु, हिंसालाई बढावा दिने सामाजिक संरचना, सोच, मूल्य, मान्यता, प्रथा र परम्परा कायम रहनु जस्ता कारणले महिला तथा बालबालिकाहरु माथि घरेलु, यौनजन्य तथा लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा विद्यमान रहनु, दलित, लोपोन्मुख तथा जनजाति महिलाहरुको सामाजिक, आर्थिक, राजनितिक, शैक्षिक एवम् वैयक्तिक स्थिति कमजोर रहनु, महिला तथा वञ्चितीकरणमा परेका समूहको सहभागिता प्रायः औपचारिक प्रतिनिधित्वमा मात्र सीमित रहनु आदि प्रमुख समस्या छन् ।

यसैगरी महिलालाई आर्थिक तथा राजनीतिक सशक्तिकरण गर्नु, बाल अधिकार सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरी बाल अधिकारको कार्यान्वयन गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौती हुन् ।

लक्ष्य

महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपांगता भएका ब्यक्ति, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक लगायत लक्षित वर्गले मर्यादित जीवनयापन गरेका हुनेछन् ।

उद्देश्य

१. महिलाहरुको आय आर्जनको क्षमता बृद्धि भएको
२. महिलाहरुको नेतृत्व विकास भएको
३. बाल अधिकार प्रबर्द्धन भएको
४. लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरण भएको हुने
५. पालिकाको योजनाका सबै चरणहरुमा महिला लगायत लक्षितवर्गको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने
६. बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरुको शारिरिक तथा बौद्धिक बिकासको लागि आवश्यक पूर्वाधारको विकास गर्ने
७. महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपांगता भएका ब्यक्तिहरु राज्यबाट पाउने सुविधाहरुबाट लाभान्वित भएको हुने

रणनीति

१. महिलालाई सकारात्मक विभेदमार्फत आर्थिक, सामाजिक विकासका सबै क्षेत्रमा अगाडि ल्याउने
२. जनजाती, दलित एवं सीमान्तकृत वर्गको सबै सामाजिक, आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता र प्रतिनिधित्व बढाउँदै लैजाने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

बस्तुगत विवरण र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०।८१	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
ऐन, नियम र कार्यविधि निर्माण सम्बन्धी अभिमुखिकरण प्राप्त गर्ने लक्षित वर्ग	संख्या	०	१५	२५	२५
लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माण	पटक	१	१	१	१
महिला तथा बालबालिका शाखामा कार्यरत कर्मचारीको लागि क्षमता विकास तालिम	पटक	०	१	२	२
सामाजिक सुरक्षामा आवद्धता संख्या	संख्या	४६०४	५०६४	५५७०	६१२७

श्रोत: आवधिक विकास योजना, प्रोफाइल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चाहूँ	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१४१९८	१२७७८	१४२०		२१६७	१११२१	९०९	
२०८२/८३	१५१३३	१३६२०	१५१३		२४१२	११६९८	१०२४	
२०८३/८४	१६१४६	१४५३२	१६१५		२६८४	१२३०८	११५५	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	सामाजिक परिचालन र सशक्तीकरण कार्यक्रम	सशक्तीकरणका लागि सामाजिक परिचालन	सालवसाली	२९५६०	सामाजिक परिचालन र सशक्तीकरण भएको
२	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम	कल्याणकारी सेवा उपलब्ध गर्ने	सालवसाली	१५९१७	ज्येष्ठ नागरिक, दलित, एकल महिला, बिधवा, पूर्ण तथा आंशिक आपंगता भएका व्यक्ति, दलित विपन्न, सडक बालबालिका र लोपोन्मुख जातिसमेत ६१२७ जना लाभान्वित हुनेछन्

श्रोत: आवधिक विकास योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

कार्यक्रममा प्राथमिकताका साथ बजेट विनियोजन र समयानुकुल नीतिगत परिमार्जन जस्ता विषयहरु सम्बोधन गर्दै जानुपर्ने देखिन्छ । साथै सम्बन्धित निकाय तथा संरचनाको क्षमता विकास तथा क्रियाशिलता नभएमा अपेक्षित नतिजा प्राप्त नहुने जोखिम रहन सक्दछ ।

५.५ युवा तथा खेलकुद र कला

पृष्ठभूमि

नगरमा रहेका युवा जनशक्तिलाई सूचना प्रविधि (आईसीटी) र कृत्रिम बौद्धिकता (आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स- एआई) जस्ता क्षेत्रसँग जोडेर आर्थिक विकास र सामाजिक रूपान्तरणको संवाहकका रूपमा स्थापित गर्ने अवसर नगरसँग रहेको देखिन्छ ।

तसर्थ गैडहवा गाउँपालिकाले नगरलाई सिर्जनशील, स्मार्ट र समुन्नत नगरका रूपमा विकास गर्न युवा उद्यमीहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री उद्यमशीलता र व्यावसायिक खेलकुदप्रति आकर्षित गर्नु आवश्यक छ ।

समस्या तथा चुनौति

नगरको यूवा लक्षित नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन नसक्नु, यूवाहरूको विकासका लागि ठोस योजना नहुनु, यूवासम्बन्धी तथ्याङ्क अद्यावधिक हुन नसक्नु, खेलकुद विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधार तथा खेल सामग्रीको कमी हुनु, भएका पूर्वाधारहरू समय सापेक्ष आधुनिक र सुविधायुक्त नहुनु जस्ता समस्या हुन । साथै यूवाहरूमा वाह्य रोजगारीमा आकर्षण बढी हुनु, स्थानीय रूपमा स्वरोजगारका अवसरमा कमी तथा युवा पलायन, युवा वेरोजगारी बृद्धि हुनु र युवाहरूलाई रचनात्मक काममा लगाउन नसक्नु युवा तथा खेलकुद क्षेत्रका प्रमुख चुनौतिको रूपमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

यूवाहरू नगरको दीर्घकालीन सोच प्राप्तमा योगदान पुर्याउन सक्ने जनशक्तिको रूपमा विकास भएको र पालिकामा खेलकुदको विकास समेत भएको हुनेछ ।

उद्देश्य

१. यूवाहरूमा उद्यमशिलता, नेतृत्व, सीपयुक्त र दक्ष जनशक्तिका रूपमा विकास गर्ने
२. यूवाहरू सामाजिक तथा परोपकारी कार्यहरूमा संलग्न भएका हुनेछन् ।
३. गाउँपालिकामा खेलकुल गतिविधिहरू बृद्धि गर्ने
४. खेलकुलका लागि आवश्यक संस्थागत संरचना, जनशक्ति तथा सामाग्रहरूको व्यवस्था भएका हुनेछन् ।

रणनीति

१. यूवाका लागि पालिका तहमा प्राविधिक सीप तथा ब्यवसायिक सीप विकासको अवसर र पहुँच सुनिश्चित गर्ने
२. परम्परागत धर्म, संस्कृति, लिपी आदिको विकासमा जोड दिने ।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि	संख्या	१	२	२	२
खेलकुल पूर्वाधार निर्माण	स्थान	०	१	१	१
आयोजना हुने खेलकुद प्रतियोगिता बार्षिक	पटक	२	२	३	३

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

विषय उपक्षेत्रगत स्तरीय तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा युवा तथा खेलकुद र कला उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	ठूट	पालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यावस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	३८६६	२३२०	१५४७		५९०	३०२८	२४८	
२०८२/८३	४१२१	२४७३	१६४८		६५७	३१८६	२७९	
२०८३/८४	४३९७	२६३८	१७५९		७३१	३३५२	३१४	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको युवा तथा खेलकुद र कला उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	खेलकुद पूर्वाधार विकास र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	खेल प्रतिभाको विकास गर्ने	सालबसाली	२४७७	न्यूनतम १ खेल पूर्वाधार विकास हुने
२	युवा स्वरोजगार तथा सिर्जनशीलता विकास कार्यक्रम	यूवालाई सिर्जनशील कार्यमा संलग्न गर्ने	सालबसाली	७४३१	५५ जना युवा स्वरोजगार तर्फ उन्मुख
३	कला तथा संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	कला प्रतिभाको विकास गर्ने	सालबसाली	२४७७	बार्षिक २ नविन कला प्रतियोगिताबाट नव यूवा प्रवेश

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

युवा तथा खेलकुद र कला सम्बन्धी आवश्यक पूर्वाधारको विकास र खेलाडीलाई प्रोत्साहन हुन नसकेमा अपेक्षित उपलब्धि हासिल नहुने जोखिम रहन सक्छ ।

परिच्छेद ६ : पूर्वाधार क्षेत्र

बस्ती विकास, आवास तथा भवन, सडक तथा यातायात, विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा र सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि जस्ता उप-क्षेत्रहरु यस परिच्छेद अन्तर्गत रहेका छन् जसमा उप-क्षेत्रहरुको समस्या तथा चुनौति, उद्देश्य, नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य, विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान, आयोजना तथा कार्यक्रम र पूर्वानुमान सहितको संक्षिप्त विवरण, जोखिम तथा अनुमान पक्षहरु समावेश गरिएको छ ।

६.१ बस्ती विकास, आवास तथा भवन

पृष्ठभूमि

नगरवासीको व्यापक जनसहभागितामा स्वयम् पालिकाले आफ्नो वस्तुगत अवस्था अनुरूप आवास योजना निर्माण गर्ने अधिकार रहेकोले प्रत्येक वडामा रहेका खुल्ला क्षेत्रलाई सम्भाव्यता अध्ययन गरी व्यवस्थित आवास निर्माण गर्न सकिने, मौलिक प्रकृतिको वास्तुकलाको जगेर्ना गरी मौलिक पहिचान कायम गर्न आवास निर्माण अनुमति दिँदा विशेष प्रोत्साहन दिन सकिने, आवास क्षेत्रमा वृद्धाश्रम, धर्मशाला, ध्यानयोग केन्द्र, महिला सामुदायिक भवन स्थापना गर्न सकिने, वर्तमानमा बिस्तार भइरहेका बजार केन्द्रलाई आवास क्षेत्र अनुकूल हुने गरी विकास गर्न सकिने, बाढी र डुवान प्रतिरोधी (Flood Resistant) घरहरू निर्माण गरी नमुना बस्तीको रूपमा विकास गर्न सकिने सम्भावनाहरू रहेको छ ।

समस्या तथा चुनौति

शहरी सेवा ब्यवस्थित गर्न आवश्यक पर्ने आधुनिक विधिमा आधारित घर नम्बर प्रणाली कायम गर्न सकिएको छैन । भवन निर्माण स्वीकृति प्रक्रिया तथा अभ्यासमा पालिकाले आवश्यक सुधार गर्दै आएको भए पनि कागजी प्रक्रियामा आधारित नक्सा पास प्रक्रियालाई विद्युतीय माध्यमद्वारा अगाडी बढाउन बाँकी रहेको छ । सडक, विद्युत, खानेपानी, ढल, फोहोर व्यवस्थापन, सञ्चार, नापी जस्ता पालिका अन्तर्गतका विभिन्न इकाई तथा बाह्य सेवा प्रदायक निकायसँग तालमेल मिलाई भवन निर्माण स्वीकृति प्रणाली एकीकृत गर्ने electronic building permit system लगायतका कार्यहरू कार्यान्वयनमा आउन सकेका छैनन् । वैज्ञानिक भू-उपयोगमा आधारित र आधारभूत शहरी मापदण्ड अनुकूल आवास व्यवस्थापन यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीको रूपमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

आवासको सुरक्षाको अवस्था र उत्थानशीलतामा सुधार भएको हुनेछ ।

उद्देश्य

१. गाउँपालिका भित्र बन्ने भवनहरू भवनसंहिता अनुरूपका हुनेछन् ।
२. व्यवस्थित वस्ती विकास योजना निर्माण र कार्यान्वयन भएका हुनेछन् ।

रणनीति

१. शहरीकरणलाई थप व्यवस्थित बनाउन वस्ती विकास योजना तयार गर्ने र कार्यान्वयनमा लैजाने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

पालिका प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
भवन अनुमति नभएको भवन र संरचनाहरूलाई स्वीकृति प्रणालीको दायराभित्र ल्याउने कार्य (कच्ची घर समेत)	प्रतिशत	०	१०	१५	२५
भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका आवास घर	संख्या	१०५	११६	१२८	१४१
भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण दक्ष व्यक्ति	जना	९	१२	१८	२२
आधारभूत पूर्वाधारयुक्त व्यवस्थित बजार	स्थान	२	२	२	३

श्रोत: आवधिक विकास योजना, पालिका प्रोफाइल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा बस्ती विकास, आवास तथा भवन उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२३००८	३४५१	१९५५६	००	३५१२	१८०२२	१४७४	
२०८२/८३	२४५२४	३६७९	२०८४५	००	३९०८	१८९५६	१६५९	
२०८३/८४	२६१६६	३९२५	२२२४१	००	४३४९	१९९४५	१८७१	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको बस्ती विकास, आवास तथा भवन उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/ कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	जग्गा तथा बस्ती विकास र संरक्षण कार्यक्रम	भवन मापदण्ड बमोजिम निर्माण हुने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	११०५५	सार्वजनिक जग्गामा
२	भवन मापदण्ड तथा सुरक्षित आवास कार्यक्रम	भवन मापदण्ड बमोजिम निर्माण हुने	सालबसाली	१८४२४	आवास, भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धी सेवा सुचारु हुनेछ
३	अन्य सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम	भवन मापदण्ड बमोजिम निर्माण हुने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	३६८४८	आवास, भवन तथा शहरी विकास सम्बन्धी सेवा सुचारु हुनेछ
४	दक्षजनशक्तिहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम	पूर्वाधारमा कार्यगर्ने जनशक्तिहरूलाई दक्ष बनाउने	भवन मापदण्ड बमोजिम निर्माण हुने	७३७०	थप ३० जना दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम गत

जोखिम तथा अनुमान

भूउपयोग, आवास, बस्ती विकास तथा भवन निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड तयार सहित परिपालनामा अभिवृद्धि हुनेछ । भूस्वरूपमा परिवर्तन र शहरीकरणका कारण वातावरणीय ह्रासमा वृद्धि भई नगर क्षेत्रको सुन्तरता, हरियाली र स्वच्छतामा ह्रास आउने जोखिम रहेको छ ।

६.२ सडक तथा यातायात

पृष्ठभूमि

सडक सञ्जाल राम्रो रहेता पनि अझै केहि प्रतिशत घर र केही टोल सडक सञ्जालको प्रत्यक्ष सम्पर्कबाट बाहिर रहेका छन । अधिकांश सडक ग्रावेल वा कच्ची अवस्थामा रहेको तथा स्थानीय बस सेवा सञ्चालन नभएकोले कतिपय नगरवासीले यातायातको समस्या महशुस गरेका छन् । सडकमा सडकपेटी, लेन, नाला, कल्भर्ट आदि व्यवस्थापनका अधिकांश कार्य बाँकी रहेको छ । नालाको पानीको प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसक्दा वर्षाको समयमा यातायात सञ्चालनमा यसबाट पनि नकारात्मक प्रभाव पर्ने गरेको छ । साभा अधिकारमा रहेका दुविधालाई संघीय वा प्रदेश कानुनले प्रष्ट नपारिसकेको सन्दर्भमा संविधान र संघीय कानुन अनुकूलको सडक र सार्वजनिक यातायात सम्बन्धी स्थानीय ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका बनाई सोको कार्यान्वयन गर्ने चुनौती यस गाउँपालिकालाई छ ।

समस्या तथा चुनौति

सडक तथा यातायातका क्षेत्रमा पर्याप्त बजेटको कमि हुनु, स्पष्ट मापदण्डका आधारमा सडक निर्माण तथा विस्तार नहुनु, मापदण्डको पालना गर्न नसक्नु, गुणस्तरीय निर्माण सामग्रीको प्रयोगमा कमि हुनु, सडकलाई जोड्ने पक्कि पुल, कजवे, कल्भर्ट नहुनु, प्राविधिक कर्मचारीको कमि हुदा गुणस्तरीय कार्य हुन नसक्नु, सडक प्रति स्थानीयको अपनत्व विकास हुन नसकेको, बनेका सबै सडकको लागतकट्टा नभएको, सडक उपभोक्ता समितिलाई निर्माण पछिको मर्मत सम्भारको कार्यमा जिम्मेवार बनाउन नसकिएको, उपभोक्ता समितिमा प्राविधिक ज्ञानको कमि रहेको, सडक पूर्वाधारको (नाली, ग्याबिन वाल, Signage आदि) स्तरोन्नति नभएको, कारण खोलाले सडक कटान गरेको, मर्मत सम्भारको लागि बजेटको व्यवस्था गर्न नसक्नु, सबै क्षेत्र सार्वजनिक यातायात संचालन हुन नसकेको, अनुगमन मुल्यांकन प्रक्रियामा मात्र सिमित रहेको जस्ता समस्या रहेका छन् ।

लक्ष्य

गाउँपालिकामा गुणस्तरीय सडक सञ्जालको विस्तार भएको हुने ।

गाउँपालिका भित्र ढलको सुविधा विस्तार भएको हुने ।

उद्देश्य

१. सडकको परिमाण र गुणस्तरमा सुधार भएको हुनेछ ।
२. सडकको नियमित मर्मत सम्भार गरिने ।
३. ढल प्रणालीको विस्तार भएको हुने ।
४. भएका ढलहरुको नियमित मर्मत सम्भार भएको हुनेछ ।

रणनीति

१. पालिका भित्र सडक यातायातको विकासको उच्च प्राथमिकताको साथ अघि बढाइने ।
२. गाउँपालिका भित्र रहेका सडक लगायत सार्वजनिक संरचनाहरूको मापदण्ड तयार गर्ने र प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने
३. यातायात व्यवस्थापनको नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०।८१	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
स्थानीय सडक (कालोपत्रे)	मि.	६२५०.२०	६८७५.२०	७५६२.७०	८३१९.००
स्थानीय सडक (खण्डास्मित)	मि.	५५०२.२०	६०५२.४०	६६५७.६०	७३२३.४०
स्थानीय सडक (धुले)	मि.	१०७.७७	११८.५०	१३०.४०	१४३.४०
३० मिनेटको दुरीमा यातायातमा पहुँच भएका जनसंख्या	प्रतिशत	८५	८८	९०	९१

श्रोत: प्रोफाइल, वार्षिक प्रगती प्रतिवेदन

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा सडक तथा यातायात उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छः

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय सहायता	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१२८०९५	१२८०९	११५२८५		१९५५३	१००३३७	८२०५	
२०८२/८३	१३६५३७	१३६५४	१२२८८३		२१७५८	१०५५४०	९२३९	
२०८३/८४	१४५६७६	१४५६८	१३११०९		२४२१३	१११०४५	१०४१८	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको सडक तथा यातायात उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	सडक, पुल तथा ढल निर्माण कार्यक्रम	सडक निर्माण भएको हुने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	२६६७००	२० किमी सडक निर्माण भएको
२	सडक, पुल तथा ढल मर्मत संभार कार्यक्रम	नियमित मर्मत भै रहेको हुने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	१४३६०८	गुणस्तरीय, सुरक्षित, वातावरण मैत्री यातायात व्यवस्थित हुनेछ ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतीमा अन्तर सरकार सहकार्यमा वृद्धि भएको हुनेछ । उपभोक्ता समिती तथा सबन्धित सरोकारवालाको सक्रिय सहभागितामा आयोजना व्यवस्थापन गर्न नसकिएमा अपेक्षित नतिजा हासिल हुने जोखिम रहन सक्छ ।

६.३ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिका उर्जाको सन्दर्भमा हेर्दा ९६.२५ प्रतिशत घर परिवार विद्युत सञ्जालसंग आवद्ध भईसकेका छन् । यसै गरि पालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रमा विद्युतीकरण भईसकेकोले विद्युतमा गर्नुपर्ने लगानी अन्यत्र लगानी गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । गाउँपालिका क्षेत्र भित्र नवीकरणीय उर्जा प्रविधि जडान वायोग्याँस, विद्युतीय चुलोको प्रयोगमा जोड, सौर्य उर्जा यसै गरि गैडहवा गाउँपालिकाको अभियानका रूपमा रहेको उज्यालो वडा अभियान अन्तरगत सडक बत्ती व्यवस्थापन गर्न सक्ने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

समस्या तथा चुनौति

गैडहवा गाउँपालिकाको अबको आवश्यकता सुरक्षित र दिगो विद्युत आपूर्ति रहेको छ । अव्यस्थित ढंगले प्रसारण गरिएको विद्युतका तारहरुले जोखिम बढाएको मात्र होइन शहरको सुन्दरतालाई पनि बिगारेको छ । विद्युतको सन्दर्भमा बैकल्पिक विधी प्रयोग गरी विद्युत लाइन प्रसारण गर्नु रहेको देखिन्छ । पालिकाका सबै क्षेत्रमा पर्याप्त क्षमताको विद्युत पहुँच विस्तार गर्नु, लोडसेडिङ बिना विद्युत आपूर्ति नियमित गर्नु यस क्षेत्रका मुख्य चुनौतिका रूपमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

गाउँपालिका भित्र सुरक्षित र सफा ऊर्जाको प्रयोगमा वृद्धि भएको हुने ।

उद्देश्य

१. विद्युत प्रसारण प्रणाली सुरक्षित र भरपर्दो भएको हुने ।
- २ ऊर्जा व्यवस्थापनलाई दिगो र भरपर्दो बनाउने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
एलपी ग्याँस	प्रतिशत	३३.१०	३६.४०	४०.००	४४.००
काठ दाउरा	प्रतिशत	५९.६०	५४.२०	४९.३०	४४.८०
सोलार प्रणाली सहित विद्युत सेवा पुगेका घरपरिवार	प्रतिशत	१.०६	१.२०	१.३०	१.४०
बायो ग्यास	प्रतिशत	०.४०	०.४०	०.४०	०.४०

श्रोत: प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना र बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छः

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय सहायता	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	६५९२	१३१८	५२७३	००	१००६	५१६३	४२२	

२०८२/८३	७०२६	१४०५	५६२१	००	११२०	५४३१	४७५	
२०८३/८४	७४९६	१४९९	५९९७	००	१२४६	५७१४	५३६	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	विद्युतीकरण कार्यक्रम	सबै वडाका पोलहरूमा बत्ती जडान भएको हुने	सालबसाली	७३९०	९ वटै वडाहरूका पोलमा बत्ती जडान भएको हुनेछ ।
२	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सबै वडाका पोलहरूमा बत्ती जडान भएको हुने	सालबसाली	१३७२४	९ वटै वडाहरूका पोलमा बत्ती जडान भएको हुनेछ ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

उज्यालो वडा अभियानलाई सफल पार्नका लागि नगरवासी, सरोकारवाला निकायसँग प्रभावकारी समन्वय हुन सके मात्र विद्युत सेवामा पहुँच सम्बन्धी लक्ष्य हासिल हुनेछ । सो हुन नसकेमा योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्त नहुने जोखिम रहन सक्छ ।

६.४ विज्ञान, सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिका विज्ञान, सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि सञ्जालमा आवद्ध भईसकेको अवस्थाले सूचना प्रविधिमा आधारित शासन प्रणाली लागु गर्न र सूचना प्रविधिको प्रयोग शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशु, राजश्व संकलन, सूचना प्रदान आदिमा प्रयोग गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ। आर्थिक विकास तथा E-Governance का लागि सूचना तथा संचारको विकास पनि अत्यावश्यक भएका कारण यस पालिकामा सूचना तथा सञ्चारको विकासका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

समस्या तथा चुनौति

नेपालको संविधानले सूचना तथा सञ्चार सम्बन्धी हकलाई मौलिक हकको रूपमा उल्लेख गरेको छ। अधिकांश स्थानमा राष्ट्रिय संचार माध्यम जी.एस.एम (एन.टी.सी, एन.सेल) को टावर चालु अवस्थामा रहेका भए पनि कमजोर नेटवर्क कभरेज रहेको छ। यद्यपि सामान्य हुरी बतास र वर्षा हुँदाको समयमा network coverage कमजोर रहेको छ। साथै हाल रहेको इन्टरनेट प्रविधिको विस्तार र गुणस्तर सुधार गर्नु जरुरी छ।

पर्याप्त मात्रामा अनलाईन प्रोटलहरूको विकास भई नसकेकाले घरबाटै नागरिकले सेवा सुविधा लिन पाएका छैनन्। टेलिफोन तथा मोबाइलमा Network coverage चुस्त र दुरुस्त बनाउन आवश्यक स्थानमा टावरहरू विस्तार गर्न पहल गर्नुपर्ने, विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थानहरूमा आवश्यकता पहिचान गरी इन्टरनेट सुविधा विस्तार गरी निःशुल्क वाईफाईको व्यवस्था गर्नुपर्ने साथै समग्र पालिकामै सञ्चार क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु जस्ता विषयहरू चुनौतिका रूपमा रहेका छन्।

लक्ष्य

सञ्चार सेवा समसामयिक, गुणस्तरीय,, भरपर्दो र सर्वसुलभ हुने।

उद्देश्य

१. आवश्यकता अनुसारका क्षमता भएका उपकरणहरूको प्रयोग भएको हुने।
२. संचार उपकरणको नियमित मर्मत संभार भएको

रणनीति

१. विज्ञान, सूचना र प्रविधिलाई एकीकृत रूपमा विकास गर्ने व्यवस्था मिलाइने।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
इन्टरनेट सेवा उपलब्ध घर परिवार	प्रतिशत	६५.८०	७२.३८	७९.६२	८७.५८
मोबाइल प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	७४	८१	९०	९९
सञ्चारका कुनै पनि साधन प्रयोग नगर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	७.४५	३	१	१
गाउँपालिकामा सञ्चालित सफ्टवेयर र सूचना व्यवस्थापन प्रणाली	संख्या	६	८	१०	१०

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा विज्ञान, सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	४५६३	४५६	४१०७		६९७	३५७५	२९२	
२०८२/८३	४८६४	४८६	४३७८		७७५	३७६०	३२९	
२०८३/८४	५१९०	५१९	४६७१		८६३	३९५६	३७१	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको विज्ञान, सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रवर्द्धन	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	१०२३२	पालिका परिसर CCTV क्यामेरा स्तरीकरण, पालिकामा विद्युत ब्याकअप, हेल्प कक्ष स्तरीकरण तथा ब्यवस्थापन भएको हुनेछ ।
२	प्रकाशन, प्रसारण र मिडिया कार्यक्रम	पालिका गतिविधी प्रकाशन	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	४३८५	ICT system को अडिट र गाउँपालिकाको न्युजडेक्समा स्तरीकरण भएको हुने ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना र बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

बजेटको सुनिश्चिता, दक्ष मानव संशाधन, उपलब्ध प्रविधिको उपयोग भएमा र महामारी तथा अन्य अवस्था नभएमा उल्लिखित उपलब्धि हासिल हुनेछ । सो हुन नसकेमा योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्त नहुने जोखिम रहन सक्छ ।

परिच्छेद ७ : वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र

वन, पार्क, हरियाली, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण, वातावरण तथा फाहोरमैला व्यवस्थापन र विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन जस्ता उप-क्षेत्रहरू यस परिच्छेद अन्तर्गत रहेका छन् जसमा उप-क्षेत्रहरूको समस्या तथा चुनौति, उद्देश्य, नीतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य, विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान, आयोजना तथा कार्यक्रम र पूर्वानुमान सहित सीक्षित विवरण, जोखिम तथा अनुमान पक्षहरू समावेश गरिएको छ ।

७.१ वन, पार्क, हरियाली, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिकाको कुल ९६.६९ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल मध्ये करिब ९.२५ वर्ग कि.मि. अर्थात् करिब ९.५७ प्रतिशत भूभागमा वन क्षेत्र रहेको छ । जसमा विष्णुपुरा र सूर्यपुरामा गरि ८ सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति मार्फत संरक्षण तथा उपभोग हुँदै आइरहेको छ । उक्त क्षेत्रमा पार्क तथा मनोरञ्जन स्थलहरूका लागि उपयुक्त सार्वजनिक जमिनको सम्भावना रहेको, जैविक विविधताको दृष्टिकोषले समेत यस पालिकाले प्रकृति संरक्षणका लागि अनुसन्धानमूलक क्रियाकलापहरू समानान्तर रूपमा अगाडी बढाउन सकिने सम्भावना रहेका छ । साथै वनमा आधारित उद्यमको उत्पादनका लागि भैरहवा, बुटवल जाको उपलब्धता समेत यस पालिकाको प्रमुख सम्भावना रहेका छन् ।

समस्या तथा चुनौति

वस्ती विकास र शहरीकरणको कारण खुला क्षेत्र एवम् वन क्षेत्र अति क्रमित हुँदै जानु, वन तथा जैविक विविधता सम्बन्धी विस्तृत अभिलेखको कमी, भूमि तथा जलाधार क्षेत्रको वैज्ञानिक तथा दिगो संरक्षणको स्पष्ट खाकाको कमी, पालिकामा जलाधार व्यवस्थापन योजनाको अभाव जस्ता समस्याका कारण वनमा पाइने लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका वनस्पति र वन्यजन्तुको संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रम लागू गरि विविधताको संरक्षणगर्नु मुख्य चुनौती रहेका छन् ।

लक्ष्य

वनको हैसियत तथा शहरी क्षेत्रको हरियालीमा वृद्धि र वातावरणीय स्वच्छतामा दीगो सुधार भएको हुनेछ

उद्देश्य

१. सडक किनार, घरजग्गा तथा सार्वजनिक खाली जमिनमा हरियाली वृद्धि हुनुका साथै वन क्षेत्रको संरक्षण भएको हुने
२. नदी तथा पोखरीहरूको संरक्षण, प्रवर्द्धन, सफाई तथा पुथा पुनर्स्थापना भएको हुने

रणनीति

१. वनक्षेत्रको दीगो व्यवस्थापनका माध्यमबाट वनको संरक्षण तथा गुणस्तर वृद्धि गरी सन्तुलित आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय भालको सुनिश्चित गर्ने
२. गैरकाष्ठ वन पैदावारको उत्पादन तथा व्यवस्थापन सुधार गरी आयआर्जनको स्रोतको रूपमा विकास गर्ने

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८९	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
वन क्षेत्र	प्रतिशत	९.५७	९.६३	९.८३	१०.००
सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	वटा	८	८	८	९

श्रोत: आवधिक विकास योजना, गाँउ प्रोफाइल,

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा वन, पार्क, हरियाली, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय सहायता	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२४७२	९८९	१४८३		३७७	१९३६	१५८	
२०८२/८३	२६३५	१०५४	१५८१		४२०	२०३७	१७८	
२०८३/८४	२८११	११२४	१६८७		४६७	२१४३	२०१	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको वन, पार्क, हरियाली, भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/ आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	वन तथा हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	२७७१	Clean and Green साथ सौन्दर्यकरण तथा संरक्षण भएका हुनेछन् ।
२	जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम	जैविक विविधता संरक्षण गर्ने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	७९२	बोटविरुवा काँटछाँट तथा वृक्षारोपण तथा संरक्षण भएको हुनेछ ।
३	वनमा आधारित आयमूलक तथा गैरकाष्ठ वन पैदावर प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वनमा आधारित उद्यम तयार हुने	सालबसाली	२७७१	८ सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरूलाई वनमा आधारित आयमूलक क्रियाकलापमा सक्रिय गर्ने ।
४	भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रम	जैविक विविधता संरक्षण गर्ने	आव ०८१।८२ देखि ०८३।८४ सम्म	१५८४	बोटविरुवा काँटछाँट तथा वृक्षारोपण तथा संरक्षण भएको हुनेछ ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

समुदाय र सरोकारवालाहरूको सहभागितामा यस क्षेत्रमा श्रोत साधनको लगानीमा प्राथमिकता प्राप्त भएमा अपेक्षित उपलब्धि हासिल हुने अनुमान गरिएको छ । जलवायु परिवर्तनको असर, स्रोतको अनियन्त्रित दोहन र उत्खनन तथा अनियन्त्रित निर्माण जस्ता जोखिम पक्षहरू रहेका छन् ।

७.२ वातावरण तथा फाहोरमैला व्यवस्थापन

पृष्ठभूमि

गाउँपालिकाले नगरक्षेत्रको वातावरण मुख्यतय सरसफाईका लागि फोहोर मैला संकलन गर्ने वाहेक अरु काम गर्न सकेको छैन । गाउँपालिकाले बजार क्षेत्रको फोहोर मैला संकलनका लागि १ वटा साधनद्वारा संकलन गरिरहेको अवस्था रहन्छ । यस पालिकामा वसोवास गर्ने अधिकांस घरपरिवारले घरवाट निस्कने फोहोर निश्चत स्थानमा फाल्ने गरेको पाइन्छ । यसका अलावा केही घरपरिवारले खोला, कूलोमा फाल्ने गरेको पाइएकोछ भने केही घरपरिवारले घरवाट निस्कने फोहोरलाई कम्पोष्ट मल वनाउने गरेका छन् । तसर्थ, पालिकामा व्यवस्थित शहरी विकास योजना निर्माण र त्यसको पूर्ण कार्यान्वयन गर्नुपर्ने आवश्यकता र सम्भावना देखिन्छ ।

समस्या तथा चुनौति

गैडहवा गाउँपालिकामा फोहर व्यवस्थापनको ठोस योजना नबन्दा विशेष गरी बजार क्षेत्रमा दीर्घकालीन हिसाबले जटिलता सिर्जना हुन सक्ने, फोहरको उचित व्यवस्थापन नहुँदा प्रदूषण वृद्धि भई विभिन्न सरुवा रोगको संक्रमण हुन सक्ने, सामुदायिक तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्य जोखिममा पर्न सक्ने, फोहरका कारण पालिकाको सौन्दर्यमा असर पर्न सक्ने, छरिएका बस्तीहरू भएकाले एकीकृत फोहर व्यवस्थापन गर्न जटिल र पर्याप्त बजेट तथा ठोस योजनाको अभाव जस्ता विषयवस्तु समस्या तथा चुनौतिका रूपमा रहेका छन् ।

लक्ष्य

फोहर संकलन, प्रशोधन, विसर्जन, र पुनःप्रयोगको योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने

उद्देश्य

- समुदायमा फोहर विसर्जनका प्रभावकारी विधिहरूको बारेमा जनचेतना फैलाउने
- फोहर वर्गीकरण गर्न, कम्पोष्ट मल बनाउन र पुनर्प्रयोग गर्न तालिम प्रदान गरी प्रेरित गर्ने
- जल, जमिन, वायु र ध्वनी प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने
- सम्पूर्ण पूर्वाधार विकास क्रियाकलापहरूलाई दिगो र वातावरण मैत्री बनाउने ।

रणनीति

- फोहरमैला व्यवस्थापन सार्वजनिक नीजि साभेदारी (PPP) को अवधारणा अनुसार गरिने ।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछ :

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०।८९	०८१।८२	०८२।८३	०८३।८४
फोहोर संकलन साधन	संख्या	१	१	२	२
आधुनिक सरसफाइ सुविधा प्रयोग गर्ने घरपरिवार	प्रतिशत	२२.११	२४.३०	२६.७०	२९.४०

श्रोत: आवधिक विकास योजना, प्रोफाइल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा वातावरण तथा फाहोरमैला व्यवस्थापन उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कट	पालु	पूँजीगत	वित्तीय सहायता	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१७७५	१२४२	५३२	००	२७१	१३९०	११४	
२०८२/८३	१८९२	१३२४	५६७	००	३०१	१४६२	१२८	
२०८३/८४	२०१८	१४१३	६०५	००	३३५	१५३८	१४४	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको वातावरण तथा फाहोरमैला व्यवस्थापन उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ:

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	वातावरण सम्बन्धी जनचेतना मूलक कार्यक्रम	सालबसाली	१९९०	वातावरण व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतना सहित पालिका बासी सक्रिय रहेका हुनेछन् ।
२	फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	फोहोरमैला व्यवस्थापन हुने	निरन्तर	३६९५	५५ प्रतिशत घरपरिवार आधुनिक सरसफाईको मापडण्ड प्रयोग गरेका हुनेछन् ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना, वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

बजेटको सुनिश्चिता, उपलब्ध प्रविधिको उपयोग र जन सहभागिता भएमा उल्लिखित उपलब्धि हासिल हुनेछ । सो हुन नसकेमा योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्त नहुने जोखिम रहन सक्छ ।

७.३ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलता

पृष्ठभूमि

गैडहवा गाउँपालिकामा विभिन्न गैर सरकारी संघ संस्थाहरूको कार्यक्रम र उपस्थिती, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनबारे सचेत नागरिकहरू, पालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना, पालिकाका विभिन्न स्थानहरूमा आपत्कालिन उद्धार सामग्रीहरूको भण्डारण, 'एक घर एक रुख कार्यक्रम' लागू गरी हराभरा बनाउन सकिने साथै वातावरण प्रदूषण घटाउन मद्दत पुग्ने, जलस्रोतको उच्चतम प्रयोग गरी कृषि, उद्योग, पर्यटनको विकास गरि जोखिम न्युनिकरण गर्न सकिने र पानीका मुहानहरूमा वृक्षारोपण गरी जलसम्पदाको संरक्षण गर्न सकिने सम्भावना र अवसर रहेका छन् ।

समस्या तथा चुनौति

सुकुम्वासी समस्याले सार्वजनिक जमिन तथा साविकका जग्गावालाबाट खोला तथा सडकमा अतिक्रमण गैडहवा गाउँपालिकामा यस सम्बन्धी प्राविधिक जनशक्तिको अभाव र सोको व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण गर्न नसके प्राकृतिक विपद्को उच्च जोखिम रहने, पानीका मुहान सुक्न सक्ने जस्ता समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन् ।

लक्ष्य

जलवायु विषमता तथा विपद्जन्य घटनाहरूबाट हुने जनधन र पर्यावरणीय क्षति, नोक्सानीमा कमी आएको हुनेछ ।

उद्देश्य

१. जलवायु परिवर्तनको जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धमा पालिकाको संस्थागत क्षमता विकास गर्ने
२. पालिका भित्र विपद् व्यवस्थापनमा तालिम प्राप्त जनशक्तिमा संख्यात्मक र गुणात्मक वृद्धि भएको हुने
३. विपद् पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरणमा बृद्धि भएको हुने

रणनीति

१. समुदाय तथा सरोकारवालाहरूसंगको साभेदारी तथा सहकार्यमा विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०८०१८१	०८११८२	०८२१८३	०८३१८४
विपद् व्यवस्थापन कोष रकम (बार्षिक)	रु. हजारमा	२०००	२०००	२०००	२०००
स्थानीय विपद व्यवस्थित सूचना केन्द्रवाट ज्ञान तथा सिकाई प्राप्त गर्ने व्यक्ति	जना	०	२०	२५	३०

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलता उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कट	चालु	पूँजीगत	वित्तीय सहायता	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	२७८९	१९५२	८३७	००	४२६	२१८४	१७९	
२०८२/८३	२९७३	२०८१	८९२	००	४७४	२२९८	२०१	
२०८३/८४	३१७२	२२२०	९५१	००	५२७	२४१८	२२७	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलता उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम	जलवायुको असर न्यूनीकरण हुने	सालवसाली	१३४०	जलवायु परिवर्तनको असर सम्बन्धी जनचेतना सहित सहभागिता मूलक ५ समुह निर्माण हुने
२	विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन कार्यक्रम	पहिरो नियन्त्रण गर्ने	सालवसाली	७५९३	विपद न्यूनीकरण र व्यवस्थापनमा पालिका सक्रिय रहने ।

श्रोत: आवधिक विकास योजना र वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

सम्बन्धी निकायहरूसँग भएको छलफलबाट प्राप्त कार्यक्रम तथा सूचकहरूमा आधारित नियमित कार्यक्रम संचालन गरि लिइएको लक्ष्य अनुरूप कार्यक्रम संचालन तर्फ उन्मुख हुनुपर्ने देखिन्छ । उक्त कार्यहरू नभएमा अपेक्षित उपलब्धि हासिल नहुने जोखिम रहन्छ ।

परिच्छेद ८ : संस्थागत विकास र सुशासन क्षेत्र

संगठन तथा सेवा प्रवाह उप-क्षेत्र यस परिच्छेद अन्तर्गत रहेको छ, जसमा उप-क्षेत्रहरूको समस्या तथा चुनौति, उद्देश्य, नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य, विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान, आयोजना तथा कार्यक्रम र पूर्वानुमान सहित संक्षिप्त विवरण, जोखिम तथा अनुमान पक्षहरू समावेश गरिएको छ।

८.१ संगठन तथा सेवा प्रवाह

पृष्ठभूमि

संविधानको अनुसूची ८ को एकल अधिकार क्षेत्र र अनुसूची ९ को साभा अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत विषयहरू मध्ये ४१ कानून बनाएकोमा ऐन ११ वटा, नियमावली ११ वटा, निर्देशिका २ वटा, कार्यविधि १५ वटा, मापदण्ड २ विषय क्षेत्रमा कार्यविधि, निर्देशिका तथा मापदण्ड तर्जुमा तथा प्रकाशन भएको देखिन्छ। संविधान तथा प्रचलित कानून अनुसार गाउँ सभाबाट न्यायिक समिति, विद्यायन समिति, लेखा समिति र कार्यपालिकाबाट विषयगत समितिहरू गठन भई तत्सम्बन्धी विषयमा क्रियाशिल हुन प्रयासरत रहेका छन्।

वास्तविक रूपमा असल शासनको स्थापना गरी जनतामा यसको प्रत्याभूती गराउन सकेमात्र जनस्तरमा सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता रहन्छ। सार्वजनिक प्रसासनलाई उत्पादनशिल, छिटोछरितो, मितब्यायी, सेवामुखी, पारदर्शी, अग्रसरता लिने र उत्तरदायित्व बहन गर्ने प्रभावकारी संगठनको रूपमा विकास गर्न जरूरी छ। राज्यले लिएको नीतिअनुरूप असल शासनका प्रमुख आयामहरू जस्तै पारदर्शिता, निष्पक्षता, भ्रष्टाचारमुक्त, जनउत्तरदायी, शासन, शुलभता र सहजताको स्वस्थ विकास र सुनिश्चितता गर्न सकेको खण्डमा सङ्घीय संविधानको मर्मअनुरूप हाल अपनाइएको संधियताको महत्व थप उजागर हुने देखिन्छ। गैडहवा गाउँपालिकाले कार्यालयहरूमा नागरिक वडापत्रको व्यवस्था, इन्टरनेट नेटवर्किङ मार्फत वडालाई पालिका केन्द्रसँग जोड्ने कार्य, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम, नागरिक भेला, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, अनुगमन तथा नियन्त्रण कार्यप्रणालीलाई अभि चुस्त, र व्यवस्थित तथा पारदर्शी बनाउनु आवश्यक रहेको छ।

समस्या तथा चुनौति

गैडहवा गाउँपालिकाको राजस्व संकलनको सम्भावना प्रचुर रहे तापनि प्रभावकारी प्रविधिमैत्री राजस्व संकलन व्यवस्था, कर्मचारीको अभाव जस्ता कारणले गर्दा सम्भावनाको न्युन राजस्व मात्र संकलन हुनु समस्या रहेको छ। यसै करदाताहरूलाई कर तिर्न उत्साहित बनाउन, कर प्रणालीलाई सहज, सरल र प्रभावकारी बनाउन, कर तथा समग्र राजस्व प्रणाली चुस्त-दुरुस्त नहुँदा राजस्वको दुरुपयोग हुन सक्ने चुनौतीहरू रहेका छन्।

लक्ष्य

गैडहवा गाउँपालिकामा सुशासन प्रवर्द्धन र सेवा प्रवाह प्रभावकारी भएको हुने।

उद्देश्य

१. गाउँपालिकाको संस्थागत क्षमता वृद्धि भएको हुनेछ।

२. गाउँपालिकाको वित्तिय अवस्था सुदृढ भएको गरिने ।
३. पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरिने
४. करको दायरा फराकिलो बनाउदै नीजिक्षेत्रको सहभागीता तथा सार्वजनिक नीजि साभेदारी बढाउने
५. संस्थागत समन्वय बृद्धि गर्दै स्रोत र साधनको न्यायोचित वितरण सुनिश्चित गर्ने ।
६. भ्रष्टाचारमुक्त असल शासनको प्रत्याभूति गरी सेवा प्रवाहलाई जनमुखि बनाउने

रणनीति

१. पालिकाको विकास क्रियाकलापहरुमा साभेदारीको अवधारणामा जोड दिने ।
२. योजना चक्रमा सबै चरणहरुमा सरोकारवालारुको अर्थपूर्ण सहभागीतालाई अभि फराकिलो र प्रभावकारी बनाइने
३. गाउँपालिकाको शासन व्यवस्थापनलाई जनमुखि, उत्तरदायी र पारदर्शी बनाउने ।

नतिजा सूचक तथा मध्यमकालीन लक्ष्य

आवधिक विकास योजना र कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरणमा उल्लिखित आगामी तीन आर्थिक वर्षको अपेक्षित नतिजाको आधारमा तयार नतिजा सूचक र मध्यमकालीन लक्ष्य देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएकोछः

सूचक	एकाई	अनुमानित उपलब्धि आव ०७९।०८०	०८०।८१	०८१।८२	०८२।८३
ऐन, नियम तथा कार्यविधि निर्माण	संख्या	४१	५५	६५	७२
नीति, निर्णय र सेवा प्रवाहबाट सन्तुष्ट सेवाग्राही	प्रतिशत	५५	६०	६५	७०
कुल बजेटमा आन्तरिक स्रोतको योगदान	प्रतिशत	२४%	३०%	३१%	३१%
बार्षिक बजेट	रु. हजारमा	६३३८१८	७१०१२२	७९५६८४	६३३८१८

श्रोत: आवधिक विकास योजना पालिका प्रोफाइल

विषय उपक्षेत्रगत खर्च तथा स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान

उपलब्ध बजेट सीमा तथा मार्गदर्शन, कार्यक्रम तथा आयोजनाको संक्षिप्त विवरण र मध्यमकालीन लक्ष्यको आधारमा संगठन तथा सेवा प्रवाह उप-क्षेत्रको खर्च र सोको स्रोतको त्रिवर्षीय अनुमान देहायअनुसार रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको स्रोत (रु.)			
	कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
२०८१/८२	१४५१४	१३७८९	७२६		२२१६	११३६९	९३०	
२०८२/८३	१५४७१	१४६९७	७७४		२४६५	११९५९	१०४७	
२०८३/८४	१६५०७	१५६८१	८२५		२७४४	१२५८३	११८०	

कार्यक्रम/आयोजनाको संक्षिप्त विवरण

कार्यक्रम तथा आयोजनाको उद्देश्य, अवधि, लागत तथा अपेक्षित उपलब्धि सहितको संगठन तथा सेवा प्रवाह उपक्षेत्रको संक्षिप्त विवरण देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

क्र.सं.	उपक्षेत्र/कार्यक्रम/आयोजना	उद्देश्य	अवधि (शुरु र समाप्ति)	कुल लागत (रु हजारमा)	आगामी तीन वर्षको उपलब्धि सूचक
१	संस्थागत विकास तथा मानव संशाधन व्यवस्थापन कार्यक्रम	संस्थागत विकास तथा मानव संशाधन व्यवस्थापन भई सेवा प्रवाह हुने	सालबसाली	३०२२०	सेवाग्राही संतुष्टीका आधारमा थप सेवा प्रवाह हुने ।
२	सुशासन प्रवर्द्धन तथा सेवा प्रवाह सुदृढीकरण कार्यक्रम	सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने	सालबसाली	१६२७२	अनलाइन कर प्रणाली थप व्यवस्थापन गर्ने

श्रोत: आवधिक विकास योजना र बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

जोखिम तथा अनुमान

वार्षिक कार्य योजना बनाई सेवा प्रवाह सँगसँगै विकास सम्बन्धी कार्यहरू सञ्चालन गर्नु पर्ने देखिन्छ । भै रहेका कार्यहरूको अनुगमनका लागि नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणालीको विकास गर्दै सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमको गुणस्तरको सुनिश्चिता एवं पारदर्शीता र जवाफदेहीताको समेत पालना गर्नु पर्ने देखिन्छ । अन्यथा यस क्षेत्रमा अपेक्षित उपलब्धीहरू हासिल गर्न कठिन हुने देखिन्छ

सुभावा तथा पुष्पपोषण

परामर्श सेवा प्रदायक संस्था मार्फत मध्यमकालिन खर्च संरचना निर्माण गर्ने क्रममा आवश्यकिय तथ्याङ्कहरू गैडहवा गाउँपालिकाले तयार पारेको प्रोफाइल, आवधिक विकास योजना र शाखागत रूपमा गरिएको छलफलबाट सूचकहरूको अध्यावधिक गरिएको थियो । साथै बजेट सम्बन्धमा आर्थिक प्रशासन शाखाबाट प्रयाप्त सूचना प्राप्त भइ सोको अध्यावधिक गर्ने कार्य भयो । यसै गरि उपक्षेत्र गत बजेट तथा स्रोतको वर्गिकरणका सन्दर्भमा शाखागत रूपमा अभिमुखिकरणकै समयमा फारम मार्फत माग भएको, परामर्शदाता टोलीबाट संकलन गर्ने कार्य भएको, साथै मस्यौदा तयारी गरि सो मस्यौदा माथी आफ्नो राय सुभावा प्रदान गर्नका लागि शाखागत रूपमा मस्यौदा उपलब्ध गराइएको थियो ।

परामर्शदाताबाट प्रस्तुत गरिएको मस्यौदा उपर पालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्षहरू, शाखागत कर्मचारीहरूसँग व्यक्तिगत तथा सामूहिक रूपमा छलफल एवं राय लिने काम भएको थियो । यसका साथै केही शाखाहरूबाट लिखित राय सुभावा समेत प्राप्त भएका थिए । यिनै प्राप्त राय सुभावाहरूलाई समेटदै अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको थियो ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: कार्यदलको विवरण

मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जमा दिग्दर्शन २०७८ बमोजिम निदिष्ट गरेको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी कार्यदल

क्र.सं.	समितिका पदाधिकारी	जिम्मेवारी
१.	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- संयोजक
२.	विषयगत शाखा प्रमुखहरू	- सदस्य
३.	प्रमुख, योजना तथा अनुगमन शाखा	- सदस्य सचिव

अनुसची २: बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

तालिका ४ बजेट विनियोजन र प्रक्षेपण

(रु हजारमा)

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको श्रोत (रु.)			
			कुल	चालु	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
१	२		३	४	५	६	७	८	९	१०
१.	आर्थिक विकास		१२८७६	८३१९८	४५५१८	००	२०५५५	९९४२१	८७४०	००
क	कृषि तथा सिंचाई	२०८१/८२	२२३१०	१६७३३	५५७८	००	३४०६	१७४७६	१४२९	००
		२०८२/८३	२३७८१	१७८३६	५९४५	००	३७९०	१८३८२	१६०९	००
		२०८३/८४	२५३७३	१९०२९	६३४३	००	४२१७	१९३४१	१८१४	००
ख	पशु सेवा	२०८१/८२	५०७१	३५४९	१५२१	००	७७४	३९७२	३२५	००
		२०८२/८३	५४०५	३७८३	१६२१	००	८६१	४१७८	३६६	००
		२०८३/८४	५७६७	४०३७	१७३०	००	९५८	४३९६	४१२	००
ग	उद्योग, व्यापार	२०८१/८२	१५२१	९१३	६०८	००	२३२	११९२	९७	००
		२०८२/८३	१६२१	९७३	६४९	००	२५८	१२५३	११०	००
		२०८३/८४	१७३०	१०३८	६९२	००	२८८	१३१९	१२४	००
घ	पर्यटन तथा संस्कृति	२०८१/८२	१९०	११४	७६	००	२९	१४९	१२	००
		२०८२/८३	२०३	१२२	८१	००	३२	१५७	१४	००
		२०८३/८४	२१६	१३०	८६	००	३६	१६५	१५	००
ङ	सहकारी र वित्तीय सेवा	२०८१/८२	५७०	४५६	११४	००	८७	४४७	३७	००
		२०८२/८३	६०८	४८६	१२२	००	९७	४७०	४१	००

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको श्रोत (रु.)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
		२०८३/८४	६४९	५१९	१३०	००	१०८	४९५	४६	००
च	श्रम तथा रोजगार	२०८१/८२	१०५२१	४२०९	६३१३	००	१६०६	८२४१	६७४	००
		२०८२/८३	११२१५	४४८६	६७२९	००	१७८७	८६६९	७५९	००
		२०८३/८४	११९६५	४७८६	७१७९	००	१९८९	९१२१	८५६	००
र.	सामाजिक विकास		८७७२५८	७८०४५७	९६८०१	००	१४००९२	६७७५९७	५९५६९	००
क	स्वास्थ्य तथा पोषण	२०८१/८२	२७९५१	२५१५६	२७९५	००	४२६७	२१८९४	१७९०	००
		२०८२/८३	२९७९३	२६८१४	२९७९	००	४७४८	२३०३०	२०१६	००
		२०८३/८४	३१७८८	२८६०९	३१७९	००	५२८३	२४२३१	२२७३	००
ख	शिक्षा तथा सीप विकास	२०८१/८२	२२५०६९	२०२५६२	२२५०७	००	३४३५५	१७६२९८	१४४१६	००
		२०८२/८३	२३९९०२	२१५९१२	२३९९०	००	३८२२९	१८५४३९	१६२३३	००
		२०८३/८४	२५५९६१	२३०३६५	२५५९६	००	४२५४३	१९५११३	१८३०५	००
ग	खानेपानी तथा सरसफाइ	२०८१/८२	२७८९	८३७	१९५२	००	४२६	२१८४	१७९	००
		२०८२/८३	२९७३	८९२	२०८१	००	४७४	२२९८	२०१	००
		२०८३/८४	३१७२	९५१	२२२०	००	५२७	२४१८	२२७	००
घ	महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग	२०८१/८२	१४१९८	१२७७८	१४२०	००	२१६७	१११२१	९०९	००
		२०८२/८३	१५१३३	१३६२०	१५१३	००	२४१२	११६९८	१०२४	००
		२०८३/८४	१६१४६	१४५३२	१६१५	००	२६८४	१२३०८	११५५	००
ङ	युवा तथा खेलकुद	२०८१/८२	३८६६	२३२०	१५४७	००	५९०	३०२८	२४८	००
		२०८२/८३	४१२१	२४७३	१६४८	००	६५७	३१८६	२७९	००

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको श्रोत (रु.)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
		२०८३/८४	४३९७	२६३८	१७५९	००	७३१	३३५२	३१४	००
३.	पूर्वाधार विकास क्षेत्र		५१९७३६	५७७७०	४६१९६६	००	८२९९८	४०१४४६	३५२९२	००
क	बस्ती विकास, आवास तथा भवन	२०८१/८२	२३००८	३४५१	१९५५६	००	३५१२	१८०२२	१४७४	००
		२०८२/८३	२४५२४	३६७९	२०८४५	००	३९०८	१८९५६	१६५९	००
		२०८३/८४	२६१६६	३९२५	२२२४१	००	४३४९	१९९४५	१८७१	००
ख	सडक तथा यातायात	२०८१/८२	१२८०९५	१२८०९	११५२८५	००	१९५५३	१००३३७	८२०५	००
		२०८२/८३	१३६५३७	१३६५४	१२२८८३	००	२१७५८	१०५५४०	९२३९	००
		२०८३/८४	१४५६७६	१४५६८	१३११०९	००	२४२१३	१११०४५	१०४१८	००
ग	विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा	२०८१/८२	६५९२	१३१८	५२७३	००	१००६	५१६३	४२२	००
		२०८२/८३	७०२६	१४०५	५६२१	००	११२०	५४३१	४७५	००
		२०८३/८४	७४९६	१४९९	५९९७	००	१२४६	५७१४	५३६	००
घ	सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि	२०८१/८२	४५६३	४५६	४१०७	००	६९७	३५७५	२९२	००
		२०८२/८३	४८६४	४८६	४३७८	००	७७५	३७६०	३२९	००
		२०८३/८४	५१९०	५१९	४६७१	००	८६३	३९५६	३७१	००
४.	वन तथा वातावरण क्षेत्र		२२५३५	१३३९९	९१३६	००	३५९९	१७४०६	१५३०	००
क	वन, पार्क, हरियाली,	२०८१/८२	२४७२	९८९	१४८३	००	३७७	१९३६	१५८	००
		२०८२/८३	२६३५	१०५४	१५८१	००	४२०	२०३७	१७८	००

क्र.सं.	विषय क्षेत्र/उपक्षेत्र	आर्थिक वर्ष	बजेट सीमा (रु.)				बजेटको श्रोत (रु.)			
			कुल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	आन्तरिक स्रोत	नेपाल सरकार	प्रदेश सरकार	ऋण तथा अन्य
	भूसंरक्षण र नदी नियन्त्रण	२०८३/८४	२८११	११२४	१६८७	००	४६७	२१४३	२०१	००
ख	वातावरण तथा फाहोरमैला व्यवस्थापन	२०८१/८२	१७७५	१२४२	५३२	००	२७१	१३९०	११४	००
		२०८२/८३	१८९२	१३२४	५६७	००	३०१	१४६२	१२८	००
		२०८३/८४	२०१८	१४१३	६०५	००	३३५	१५३८	१४४	००
ग.	विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलता	२०८१/८२	२७८९	१९५२	८३७	००	४२६	२१८४	१७९	००
		२०८२/८३	२९७३	२०८१	८९२	००	४७४	२२९८	२०१	००
		२०८३/८४	३१७२	२२२०	९५१	००	५२७	२४१८	२२७	००
५.	संस्थागत विकास क्षेत्र	२०८१/८२	१४५१४	१३७८९	७२६	००	२२१६	११३६९	९३०	००
		२०८२/८३	१५४७१	१४६९७	७७४	००	२४६५	११९५९	१०४७	००
		२०८३/८४	१६५०७	१५६८१	८२५	००	२७४४	१२५८३	११८०	००
६	नव प्रवर्धनात्मक कार्यक्रम	२०८१/८२	९९५१	१९९०	७९६१	००	१५१९	७७९५	६३७	००
		२०८२/८३	१४१९	२८४	११३५	००	२२६	१०९७	९६	००
		२०८३/८४	००	००	००	००	००	००	००	००
७	चालु प्रशासनिक खर्च	२०८१/८२	१२६००३	११९७०३	६३००	००	१९२३४	९८६९९	८०७१	००
		२०८२/८३	१४३४९५	१३६३२०	७१७५	००	२२८६७	११०९१९	९७१०	००
		२०८३/८४	१५४६१४	१४६८८४	७७३१	००	२५६९९	११७८५९	११०५७	००
जम्मा	२०८१/८२	६३३८१८	४२७३२६	२०६४९२	००	९६७४८	४९६४७३	४०५९७	००	
	२०८२/८३	६७५५८९	४६२३८०	२१३२०९	००	१०७६५८	५२२२१७	४५७१५	००	
	२०८३/८४	७२०८१३	४९४४६७	२२६३४६	००	११९८०७	५४९४५८	५१५४८	००	

अध्यावधिक स्रोत: विगतको खर्च अवस्थका आधारमा आगामी वर्षको प्रपेक्षण गरिएको।

अनुसची ४:

तीन आर्थिक वर्षको खर्च तथा स्रोतको अनुमान, कार्यक्रम तथा आयोजनागत बजेट, प्राथमिकीकरण र सांकेतिकरण

(रु हजारमा)

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				सांकेतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
कृषि	१७,८४८	१३,३८६	४,४६२		१९,०२५	१४,२६८	४,७५६		२०,२९८	१५,२२४	५,०७५						
कृषि प्रसार तथा प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम	२,२३१	१,६७३	५५८		२,३७८	१,७८४	५९५		२,५३७	१,९०३	६३४		१	P1	१	२	२
कृषि व्यवसाय विकास कार्यक्रम	४,४६२	३,३४७	१,११६		४,७५६	३,५६७	१,१८९		५,०७५	३,८०६	१,२६९		१	P1	२	२	३
कृषि उपज बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४,४६२	३,३४७	१,११६		४,७५६	३,५६७	१,१८९		५,०७५	३,८०६	१,२६९		१	P1	२	३	३
विउ प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१,११६	८३७	२७९		१,१८९	८९२	२९७		१,२६९	९५१	३१७		१	P1	१	२	३
अध्यक्षसंग किसान कार्यक्रम	२,२३१	१,६७३	५५८		२,३७८	१,७८४	५९५		२,५३७	१,९०३	६३४		१	P1	१	२	३
बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१,११६	८३७	२७९		१,१८९	८९२	२९७		१,२६९	९५१	३१७		१	P1	१	२	३
तरकारी पकेट कार्यक्रम	२,२३१	१,६७३	५५८		२,३७८	१,७८४	५९५		२,५३७	१,९०३	६३४		१	P1	१	२	३

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेस्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
kz'k+lfl	५,०७१	३,५४९	१,५२१		५,४०५	३,७८३	१,६२१		५,७६७	४,०३७	१,७३०						
पशुपंक्षी प्रचार, प्रसार तथा विमा कार्यक्रम	५०७	३५५	१५२		५४०	३७८	१६२		५७७	४०४	१७३		१	P2	२	२	३
पशुपंक्षी व्यवसाय विकास कार्यक्रम	१,५२१	१,०६५	४५६		१,६२१	१,१३५	४८६		१,७३०	१,२११	५१९		१	P1	२	२	३
पशुपंक्षी उपज बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१,२६८	८८७	३८०		१,३५१	९४६	४०५		१,४४२	१,००९	४३२		१	P1	२	२	३
व्यवसायिक पशुपंक्षीका लागि प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम	१,७७५	१,२४२	५३२		१,८९२	१,३२४	५६७		२,०१८	१,४१३	६०५		१	P1	२	२	३
l;+rfO{	४,४६२	३,३४७	१,११६		४,७५६	३,५६७	१,१८९		५,०७५	३,८०६	१,२६९						
सिंचाई प्रणाली निर्माण तथा मर्मतसंभार कार्यक्रम	४,४६२	३,३४७	१,११६		४,७५६	३,५६७	१,१८९		५,०७५	३,८०६	१,२६९		१	P2	२	३	३
उद्योग, व्यापार tyf >d /f]huf/	१२,०४३	५,१२१	६,९२१		१२,८३६	५,४५९	७,३७७		१३,६९५	५,८२४	७,८७१						
गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	१,५२१	९१३	६०८		१,६२१	९७३	६४९		१,७३०	१,०३८	६९२		१	P1	१	२	३
श्रम तथा रोजगार प्रवर्द्धन र श्रमिक सुरक्षा कार्यक्रम	४,२०९	१,६८३	२,५२५		४,४८६	१,७९४	२,६९२		४,७८६	१,९१४	२,८७२		१	P1	१	२	३

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेस्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	६,३१३	२,५२५	३,७८८		६,७२९	२,६९२	४,०३७		७,१७९	२,८७२	४,३०८		१	P1	१	२	३
पर्यटन तथा सस्कृति	१९०	११४	७६		२०३	१२२	८१		२१६	१३०	८६						
पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१३३	८०	५३		१४२	८५	५७		१५१	९१	६१		१	P1	८	३	२
पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम	५७	३४	२३		६१	३६	२४		६५	३९	२६		१	P1	८	३	२
सहकारी तथा वित्तीय सेवा	५७०	४५६	११४		६०८	४८६	१२२		६४९	५१९	१३०						
सहकारी क्षमता विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४२८	३४२	८६		४५६	३६५	९१		४८७	३८९	९७		१	P1	८	२	३
वित्तीय साक्षरता तथा पहुँच कार्यक्रम	१४३	११४	२९		१५२	१२२	३०		१६२	१३०	३२		१	P1	९	२	३
शिक्षा	२२५,०६९	२०२,५६२	२२,५०७		२३९,९०२	२१५,९१२	२३,९९०		२५५,९६१	२३०,३६५	२५,५९६						
प्रारम्भिक बाल विकास कार्यक्रम	४५,०१४	४०,५१२	४,५०१		४७,९८०	४३,१८२	४,७९८		५१,१९२	४६,०७३	५,११९		२	P1	४	१	३
विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम	३३,७६०	३०,३८४	३,३७६		३५,९८५	३२,३८७	३,५९९		३८,३९४	३४,५५५	३,८३९		२	P1	४	१	२
प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा कार्यक्रम	७८,७७४	७०,८९७	७,८७७		८३,९६६	७५,५६९	८,३९७		८९,५८६	८०,६२८	८,९५९		२	P1	४	२	३
शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण कार्यक्रम	३३,७६०	३०,३८४	३,३७६		३५,९८५	३२,३८७	३,५९९		३८,३९४	३४,५५५	३,८३९		२	P1	४	२	३

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेस्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
डिजिटल क्षमता विकास कार्यक्रम	३३,७६०	३०,३८४	३,३७६		३५,९८५	३२,३८७	३,५९९		३८,३९४	३४,५५५	३,८३९		२	P1	१७	२	३
स्वास्थ्य	२७,९५१	२५,१५६	२,७९५		२९,७९३	२६,८१४	२,९७९		३१,७८८	२८,६०९	३,१७९						
स्वास्थ्य सेवा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१३,९७६	१२,५७८	१,३९८		१४,८९७	१३,४०७	१,४९०		१५,८९४	१४,३०५	१,५८९		२	P1	३	२	३
सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम	५,५९०	५,०३१	५५९		५,९५९	५,३६३	५९६		६,३५८	५,७२२	६३६		२	P1	३	२	३
किशोर किशोरी मैत्री कार्यक्रम	४,१९३	३,७७३	४१९		४,४६९	४,०२२	४४७		४,७६८	४,२९१	४७७		२	P1	३	१	३
विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम	४,१९३	३,७७३	४१९		४,४६९	४,०२२	४४७		४,७६८	४,२९१	४७७		२	P1	३	३	३
खानेपानी तथा सरसफाई	२,७८९	८३७	१,९५२		२,९७३	८९२	२,०८१		३,१७२	९५१	२,२२०						
खानेपानी तथा सरसफाई संरचना निर्माण र मर्मत सम्भार कार्यक्रम	२,३७०	७११	१,६५९		२,५२७	७५८	१,७६९		२,६९६	८०९	१,८८७		२	P1	६	२	३
खानेपानी तथा सरसफाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४१८	१२५	२९३		४४६	१३४	३१२		४७६	१४३	३३३		२	P1	६	२	३
महिला, बालबालिका तथा समावेशीकरण	१४,१९८	१२,७७८	१,४२०		१५,१३३	१३,६२०	१,५१३		१६,१४६	१४,५३२	१,६१५						
सामाजिक परिचालन र सशक्तीकरण कार्यक्रम	९,२२८	८,३०६	९२३		९,८३७	८,८५३	९८४		१०,४९५	९,४४६	१,०५०		२	P1	५	२	३

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेस्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम	४,९६९	४,४७२	४९७		५,२९७	४,७६७	५३०		५,६५१	५,०८६	५६५		२	P1	१०	२	३
युवा तथा खेलकुद	३,८६६	२,३२०	१,५४७		४,१२१	२,४७३	१,६४८		४,३९७	२,६३८	१,७५९						
खेलकुद पूर्वाधार विकास र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७७३	४६४	३०९		८२४	४९५	३३०		८७९	५२८	३५२		२	P1	१६	३	३
युवा स्वरोजगार तथा सिर्जनशीलता विकास कार्यक्रम	२,३२०	१,३९२	९२८		२,४७३	१,४८४	९८९		२,६३८	१,५८३	१,०५५		२	P1	१०	३	३
कला तथा संस्कृति संरक्षण र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७७३	४६४	३०९		८२४	४९५	३३०		८७९	५२८	३५२		२	P2	८	३	३
आवास, भवन तथा अन्य सार्वजनिक पूर्वाधार	२३,००८	३,४५१	१९,५५६		२४,५२४	३,६७९	२०,८४५		२६,१६६	३,९२५	२२,२४१						
जग्गा तथा बस्ती विकास र संरक्षण कार्यक्रम	३,४५१	५१८	२,९३३		३,६७९	५५२	३,१२७		३,९२५	५८९	३,३३६		३	P2	११	३	२
भवन मापदण्ड तथा सुरक्षित आवास कार्यक्रम	५,७५२	८६३	४,८८९		६,१३१	९२०	५,२११		६,५४१	९८१	५,५६०		३	P2	११	३	३

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
अन्य सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रम	११,५०४	१,७२६	९,७७८		१२,२६२	१,८३९	१०,४२३		१३,०८३	१,९६२	११,१२०		३	P2	११	३	२
दक्षजनशक्तिहरुको क्षमता विकास कार्यक्रम	२,३०१	३४५	१,९५६		२,४५२	३६८	२,०८५		२,६१७	३९२	२,२२४		३	P2	८	३	२
सडक, पुल तथा यातायात	१२८,०९५	१२,८०९	११५,२८५		१३६,५३७	१३,६५४	१२२,८८३		१४५,६७६	१४,५६८	१३१,१०९						
सडक, पुल तथा ढल निर्माण कार्यक्रम	८३,२६२	८,३२६	७४,९३५		८८,७४९	८,८७५	७९,८७४		९४,६९०	९,४६९	८५,२२१		३	P2	६	३	२
सडक, पुल तथा ढल मर्मत संभार कार्यक्रम	४४,८३३	४,४८३	४०,३५०		४७,७८८	४,७७९	४३,००९		५०,९८७	५,०९९	४५,८८८		३	P2	६	३	३
विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा	६,५९२	१,३१८	५,२७३		७,०२६	१,४०५	५,६२१		७,४९६	१,४९९	५,९९७						
उज्यालो वडा अभियान	२,३०७	४६१	१,८४६		२,४५९	४९२	१,९६७		२,६२४	५२५	२,०९९		३	P2	७	३	३
वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४,२८५	८५७	३,४२८		४,५६७	९१३	३,६५४		४,८७३	९७५	३,८९८		३	P2	७	३	१
सूचना, संचार तथा विज्ञान प्रविधि	४,५६३	४५६	४,१०७		४,८६४	४८६	४,३७८		५,१९०	५१९	४,६७१						
सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३,१९४	३१९	२,८७५		३,४०५	३४०	३,०६४		३,६३३	३६३	३,२७०		३	P2	१७	३	३

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेस्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
प्रकाशन, प्रसारण र मिडिया कार्यक्रम	१,३६९	१३७	१,२३२		१,४५९	१४६	१,३१३		१,५५७	१५६	१,४०१		३	P2	१७	३	३
वन तथा जैविक विविधता	२,४७२	९८९	१,४८३		२,६३५	१,०५४	१,५८१		२,८११	१,१२४	१,६८७						
वन तथा हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	८६५	३४६	५१९		९२२	३६९	५५३		९८४	३९४	५९०		४	P2	१५	३	१
जैविक विविधता संरक्षण कार्यक्रम	२४७	९९	१४८		२६३	१०५	१५८		२८१	११२	१६९		४	P2	१५	३	१
वनमा आधारित आयमूलक तथा गैरकाष्ठ वन पैदावर प्रवर्द्धन कार्यक्रम	८६५	३४६	५१९		९२२	३६९	५५३		९८४	३९४	५९०		४	P2	१५	२	१
भू तथा जलाधार संरक्षण कार्यक्रम	४९४	१९८	२९७		५२७	२११	३१६		५६२	२२५	३३७		४	P2	१३	३	१
वातावरण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन	१,७७५	१,२४२	५३२		१,८९२	१,३२४	५६७		२,०१८	१,४१३	६०५						
वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम	६२१	४३५	१८६		६६२	४६३	१९९		७०६	४९४	२१२		४	P1	१३	२	१
फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	१,१५४	८०७	३४६		१,२३०	८६१	३६९		१,३१२	९१८	३९४		४	P1	१२	२	१
जलवायु तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण	२,७८९	१,९५२	८३७		२,९७३	२,०८१	८९२		३,१७२	२,२२०	९५१						

कार्यक्रमको नाम	आगामी पहिलो आ.व. को विनियोजन				आगामी दोश्रो आ.व. को प्रक्षेपण				आगामी तेस्रो आ.व. को प्रक्षेपण				साङ्केतिकरण				
	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	कूल	चालु	पुँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	रणनीतिक स्तम्भ	प्राथमिकीकरण	दिगो विकास लक्ष्य सङ्केत	लौकिक सङ्केत	जलवायु सङ्केत
जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्यक्रम	४१८	२९३	१२५		४४६	३१२	१३४		४७६	३३३	१४३		४	P1	१३	३	१
विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन कार्यक्रम	२,३७०	१,६५९	७११		२,५२७	१,७६९	७५८		२,६९६	१,८८७	८०९		४	P1	१३	३	१
संगठन तथा सेवा प्रवाह	१४,५१४	१३,७८९	७२६		१५,४७१	१४,६९७	७७४		१६,५०७	१५,६८१	८२५						
संस्थागत विकास तथा मानव संसाधन व्यवस्थापन कार्यक्रम	९,४३४	८,९६३	४७२		१०,०५६	९,५५३	५०३		१०,७२९	१०,१९३	५३६		५	P1	१६	३	३
सुशासन प्रवर्द्धन तथा सेवा प्रवाह सुदृढीकरण कार्यक्रम	५,०८०	४,८२६	२५४		५,४१५	५,१४४	२७१		५,७७७	५,४८८	२८९		५	P1	१७	३	३
नव प्रवर्धनात्मक कार्यक्रम	९,९५१	३,९८०	५,९७१		१,४१९	५६७	८५१										
नव प्रवर्धनात्मक कार्यक्रम	९,९५१	३,९८०	५,९७१		१,४१९	५६७	८५१										
कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासन	१२६,००३	११९,७०३	६,३००		१४३,४९५	१३६,३२०	७,१७५		१५४,६१४	१४६,८८४	७,७३१						
कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक विकास कार्यक्रम	१२६,००३	११९,७०३	६,३००		१४३,४९५	१३६,३२०	७,१७५		१५४,६१४	१४६,८८४	७,७३१		५	P1	१७	३	१
कुल जम्मा	६३३,८१८	४२९,३१७	२०४,५०१		६७५,५८९	४६२,६६४	२१२,९२५		७२०,८१३	४९४,४६७	२२६,३४६						

गैडहवा गाउँपालिका
मध्यमकालिन खर्च संरचना निर्माण
आ.ब. ०८१।८२